

Een wekelijks terugkerend item bij de diaconie. Er wordt in de praktijk gemerkt dat mensen met schulden of andere financiële zorgen en problemen te laat aankloppen bij degenen die hen hiermee kunnen helpen. Helaas zijn zij vaak (bewust) onzichtbaar. Onder het mom 'anderen hebben het nog slechter dan mij' durven zij niet om hulp of geld voor het dagelijks eten te vragen. O.a. als diaconie willen we hen over die drempel heen helpen en de nodige hulp te bieden. Met deze hulp kunnen ze een nieuwe stap maken om verder te werken aan hun leven.

Doel collectie Heilig Avondmaal: Stichting geloof in taal

Deze stichting organiseert op verschillende plekken in Zwolle voor 50 nieuwe Zwollenaren, afkomstig uit verschillende landen, verschillende activiteiten. Op een ontspannen manier wordt er hard gewerkt aan het leren van de Nederlandse taal. Er is ook tijd voor ontspanning en ontmoeting. Graag wil men aan nog meer Zwollenaren de taal leren. De kernwaarden van de Stichting zijn: gezien, geliefd, geloofd, gastvrij. Met uw bijdrage steunen we dit initiatief. Alvast hartelijk dank.

Besluit Algemene Kerkenraad over verkoop kerkgebouwen

De Algemene Kerkenraad van de PGZ heeft op 1 juni 2026 besloten tot het afstoten van drie kerkgebouwen in 2028. De precieze tekst van het besluit is bijgevoegd bij deze weekbrief. De AK realiseert zich dat dit een heel ingrijpend besluit is wat veel verdriet en emotie geeft. De leden van de Algemene Kerkenraad delen in dit verdriet. Toch zijn zij tot dit besluit gekomen, omdat de financiële tekorten van het kerkzijn hen hiertoe hebben gebracht.

U ontvangt het besluit binnenkort ook per email en/of post (in week 25) inclusief de beantwoording van de vragen die gesteld zijn per brief en tijdens het gemeenteberaad op 23 maart.

Wij bidde dat wij als gemeente van Jezus Christus elkaar zullen steunen, helpen en troosten en dat de Heer van de Kerk ons ook in deze moeilijke tijd in Zijn Hand zal bewaren en uitkomst geven.

Namens de Algemene Kerkenraad,

Eduard Metselaar, voorzitter en Anneke van der Meulen, Scriba

Contractwijziging Anne Zweers

Tijdens een evaluatiegesprek bleek dat het voor Anne Zweers mogelijk was om een aantal uren meer voor de Open kring te besteden. Afgelopen periode blijkt dat o.a. de verdergaande samenwerking met de Stinskerk ook meer tijd van hem vergt, in voorbereidingen, afstemmen en advisering. We hebben dit aangekaart bij het College van Kerkrentmeesters. Dit resulteert in een contractwijziging per 1 juni: een verhogen naar 40% (16 uur) en een verlenging tot 10 april 2027 (emeritaat). Dit was 10 uur, t/m eind 2026. De inzet zal zich blijvend richten op de advisering en begeleiding van de kerkenraad. Daarnaast zal hij zo'n 10 keer per jaar voorgaan in de Open Kring (en in de samenwerking: in de Stinskerk).

Namens de kerkenraad Open kring, Hans van Eerbeek

Voor reacties: voorzitter@openkring.nl of scriba@openkring.nl

Doe mee aan de Nacht van Gebed voor vervolgte christenen|

Bid 5 op 6 juni mee in de Stinskerk te Zwolle.

Wereldwijd worden 388 miljoen christenen zwaar vervolgd en gediscrimineerd omdat ze geloven in de Here Jezus. Zij vragen keer op keer om gebed. Om daaraan gehoor te geven houdt Open Doors de Nacht van Gebed voor de vervolgte kerk. In de nacht van vrijdag 5 op zaterdag 6 juni bidden christenen in heel Nederland en Vlaanderen voor hun vervolgte broers en zussen. De Nacht begint om 20:00 - 24 :00 uur. Tijdens de Nacht horen en zien we verhalen uit onder meer Noord -Korea, Afghanistan, Mexico en Iran. Je kunt er ook voor kiezen om een deel van de Nacht mee te bidden. Schuif gerust aan!

De Here Jezus koos er regelmatig zelf voor om 's nachts te bidden. Dit gaf Hem de rust om met onverdeelde aandacht in gesprek te gaan met Zijn hemelse Vader. Volg jij Zijn voorbeeld hierin ook?

Neem voor vragen contact op met: Els van de Kamp, jekawee@gmail.com. Of kijk op

opendoors.nl/nacht

Verjaardagsfonds

Maandag 1 juni was de inleveravond van het verjaardagsfonds. De opbrengst van deze avond is € 351,00 en via de bank € 325,00. Hartelijk dank voor uw gift, we zijn er blij mee. Vrijwilligers bedankt voor jullie medewerking. Een bijdrage is deze keer voor de bloemendienst.

Gemeenteleden, als het zakje niet opgehaald is, mag u het in de collectezak tijdens de kerkdienst doen. Ook kan het in de brievenbus van de kerk gedaan worden, of bij Henriët v.d.Wetering, Bisschopwetering 49, of bij Willy te Dorsthorst, Voorsterweg 53C.

U mag uw gift ook overmaken naar rekeningnummer van Protestantse Gemeente Zwolle NL27 RABO 0373 7485 23 ovv verjaardagsfonds.
Maandag 8 september is de volgende inleveravond tussen 18.45 – 19.45 uur. Nogmaals hartelijk dank voor uw bijdrage.

Namens het verjaardagsfonds, Willy te Dorsthorst

Uitvaartbegeleiders gevraagd

Er bestaat de mogelijkheid voor gemeenteleden om een praktische training te volgen voor het zelfstandig leiden van een kerkelijke uitvaart. De PKN biedt hiervoor speciale cursussen aan. De kerkenraden willen deze mogelijkheid onder uw aandacht brengen en we stimuleren het als (één of een aantal) gemeenteleden deze cursus gaat volgen.

Dat deze cursus voor gemeenteleden bestaat, heeft alles te maken met het kleiner worden van het aantal beschikbare predikanten en kerkelijk werkers. Dit is niet alleen een landelijke trend, ook wij in Zwolle-West en de andere wijkgemeenten in Zwolle merken dit.

Om te voorkomen dat er situaties ontstaan dat er geen uitvaartbegeleiders beschikbaar zijn, moedigen onze kerkenraden gemeenteleden aan om zich beschikbaar te stellen voor dit werk en om deze cursus te gaan volgen. Het leiden van een kerkelijke begrafenis houdt in dat u onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad de familie van een overledene begeleidt en in overleg met hen een kerkelijke afscheidsdienst voorbereidt en vervolgens leidt.

Wil jij uitvaarten leiden om mensen die in onze gemeenten overleiden en te zorgen voor een waardig afscheid? Dan is deze training wat voor jou. In de cursus komen alle aspecten van een uitvaartdienst langs en wordt er geoefend. De training is gericht op uitvaartdiensten van zowel mensen die op afstand van kerk en geloof zijn, als van gemeenteleden.

Voor wie?

Gemeenteleden die onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad uitvaartdiensten willen leiden. Als je twijfelt of dit iets is voor jou, dan kun je voor een verdere toelichting contact opnemen met Geertje Wijnja (ouderling Open Kring). Wil je je hiervoor opgeven, dan willen we vragen om contact op te nemen met de scriba (scriba@stinskerk.nl). Na een gesprek met (een afvaardiging van) de kerkenraad, kunnen de kosten voor deze training door de kerkenraad vergoed worden. Deze vraag wordt ook uitgezet bij de andere wijkgemeenten van de PGZ en bij voldoende aanmeldingen kan de training wellicht ook in Zwolle worden georganiseerd.

Meer informatie en inblik training <https://protestantsekerk.nl/training/leiden-van-uitvaartdiensten-door-gemeenteleden/>

Namens de kerkenraad Stinskerk
Jan Willem Bosselaar (scriba)

Open Kring Koor

Afgelopen woensdag, 27 mei, was er een viering tbv Kerkasiel in de Open Hof, waar we de familie Babayants zo konden steunen in hun onzekere tijd van wachten en besluiten vanuit de regering. Het Koor, olv Jannet Loode, en Anne Zweers en Gerald Schutte als voorgangers en tevens koorleden, verzorgden met woorden en liederen een dienst waar Hoop en Mens zijn, voor elkaar er zijn, centraal stonden. Fijn, dat er veel belangstellenden kwamen, die steun werd gevoeld!

Het Open Kring Koor heeft vanaf nu zomervakantie, na een mooi seizoen, met bijdrages in diensten, we kijken er goed op terug. De repetities zullen eind augustus weer beginnen.

Helaas hebben we afscheid genomen van enkele koorleden, en de bezetting van de stempartijen is daardoor kwetsbaarder geworden. Maar de ZIN om te zingen staat centraal, en houdt ons gaande. Ben je benieuwd naar wat er op een repetitie van het koor gebeurt? Kom dan na de vakantie eens een keer vrijblijvend een repetitie meedoen.

Geertje Wijnja

Vooruitblik naar de gezamenlijke Startzondag op 13 september

Dit jaar hebben we gekozen om aan te sluiten bij het jaarlijkse thema van de PKN:

'Beweeg mee! Kerk-zijn in het krachtenveld van Christus'.

Een mooi thema, en raakvlakken te over met waar we als Stinskerk en Open Kring mee bezig zijn en vooral met wat ons beweegt.

Het duurt nog even maar de tijd gaat snel, dus laten we al een beetje in beweging komen en de eerste stappen gaan zetten voor de voorbereiding van deze zondag.

Op **zondag 14 juni** hebben we een gezamenlijke dienst in de Open kring.

Na de kerkdienst wil ik graag een halfuurtje samenkomen met de mensen die zeggen 'Ik wil wel mee helpen aan de startzondag', dan kijken we even vooruit en maken we de eerste afspraken. Het is fijn als

je je even wilt opgeven, dan weten we op wie we met de startzondag mogen rekenen:
anne.zweers@openkring.nl

Alvast dank, Anne Zweers

Michaëlsviering in de Grote of St. Michaëlskerk Zwolle, 19.00 uur

Zondag 7 juni 19.00 uur. Michaëlsviering m.m.v. voorganger ds. Iemke Epema en enkele leden van de Michaëlscantorij o.l.v. cantor-organist Toon Hagen. Zie de website www.michaelscantorij.nl

Bloemendienst:

Zondag 7 juni: mw. J. van Gerner;
Zondag 14 juni: mw. L. Zwakenberg.

Oppasdienst:

Zondag 7 juni: Berienke en Gezina;
Zondag 14 juni: Wilma en Dennis.

Stinskids:

Zondag 7 juni: Mirande en Didi;
Zondag 14 juni: Elke.

Agenda:

Maandag 8 juni: 20.00 uur Wijkkerkenraad

De zondagsbrief van 14 juni wordt gemaakt door: Lucinda Blauw ✉ zondagsbrief@openkring.nl

Kopij in Arial 10 inleveren uiterlijk **woensdag 17:00 uur**.

Wanneer u kopij aanlevert voor de Zondagsbrief gaan wij ervan uit dat wanneer er persoonlijke gegevens van een ander instaan, u schriftelijke toestemming (bijv. via de mail) heeft om deze te laten plaatsen. Door het inleveren van de kopij gaat u automatisch akkoord dat de aangeleverde persoonlijke gegevens hierin genoemd – van uzelf of een ander – zowel in de papieren versie als op de website mogen worden gepubliceerd. Indien uw persoonsgegevens zijn gepubliceerd in de Zondagsbrief en u daar bezwaren tegen heeft, kunt u contact opnemen met de scriba.

Zwolle, 1 juni 2026

Beste gemeenteleden van de Protestantse Gemeente Zwolle,

Gegeven het grote aantal ingezonden brieven in reactie op het voorgenomen besluit heeft het Moderamen van de Algemene Kerkenraad besloten om, gelet op de overeenkomsten in de vragen, in één generieke toelichting zoveel mogelijk zaken toe te lichten. Wij verwachten dat op deze manier alle vragen beantwoord worden.

Er zijn 80 brieven met vragen en opmerkingen ingezonden door leden van de Oosterkerk en 30 door leden van de Sionskerk. De wijkkerkenraden beschikken zelf ook over alle informatie en de kerkrentmeesters kunnen, indien nodig, ook nog een nadere toelichting geven.

Verder betreft het op moment van schrijven van deze antwoorden, een voorgenomen besluit en geen definitief besluit. De Algemene Kerkenraad (AK) is nog drukdoende met het proces van het horen van de gemeenteleden en neemt daarbij goede notie van de gemaakte opmerkingen in woord en geschrift.

In een aantal brieven wordt bezwaar gemaakt tegen het voorgenomen besluit. De Kerkorde van de PKN geeft aan dat bezwaar gemaakt kan worden na een definitief besluit bij de daartoe bevoegde instantie te weten het College voor Behandeling van Bezwaren en Geschillen. Deze bezwaarbrieven kunnen niet ingediend worden bij de Algemene Kerkenraad.

Het is voor de leden van de AK en het College van Kerkrentmeesters (CvK) moeilijk om gevoelige besluiten te nemen over kerkgebouwen. Dit wordt ervaren als een grote verantwoordelijkheid. Als lid van een College word je heen en weer geslingerd tussen de belangen van en voor je eigen wijkgemeente en tegelijkertijd zit je er – als lid van AK of CvK - voor de toekomst van de PGZ als geheel. Het is gelet op je verantwoordelijkheid dus mogelijk dat je rationeel in stemt met een besluit dat goed is voor de toekomst van de PGZ, maar dat tegelijkertijd het voortbestaan van je eigen wijkgemeente onder druk zet.

De PGZ heeft in de afgelopen jaren al zeven kerkgebouwen moeten afgestoten. Was dat niet gebeurd dan was er nu geen PGZ meer, echter maar het afstoten van gebouwen blijft wel een vorm van potverteren. Je verkoop het tafelzilver en één keer verkocht, komt zoiets niet meer terug. Dit realiseren de leden van de colleges zich nadrukkelijk en dat maakt dat besluitvorming weloverwogen plaats moet vinden en het traject zoveel tijd in beslag genomen heeft.

Het project Heilige Huisjes (HH) heeft een kentering in geefgedrag teweeggebracht en de pijnlijke maatregelen van 2019, waaronder het ontslag van betaalde krachten op het kerkelijk bureau en verdergaande digitalisering, heeft geleid tot een aanzienlijke verbetering van de financiële positie van de PGZ. Tegelijkertijd blijft de PGZ, door vergrijzing en overlijden, krimpen en komt er een moment waarop ingrijpen noodzakelijk is.

De daling in ledental en het dalen van de opbrengsten kerkbalans blijven doorgaan en ook de uitgaven blijven stijgen. Als we geen maatregelen nemen is het geld een keer op en als eerste

teken daarvan komt het beroepen van nieuwe predikanten in gevaar waardoor het Pastoraat in gevaar is.

Toelichting op gestelde vragen en opmerkingen:

Onderstaand worden de thema's uitgewerkt waarover in brieven van gemeenteleden vragen zijn gesteld. Deze uitwerking omvat een generiek antwoord op de gestelde vragen en wordt naar alle gemeenteleden, inclusief de brieverschrijvers, gestuurd. De Algemene Kerkenraad hoopt dat via deze weg voldoende duidelijkheid gegeven wordt.

1. Het project Heilige Huisjes met als doelstelling: "geen stenen maar pastoraat".

Veel rond Heilige Huisjes (HH) is financieel gedreven maar het belangrijkste uitgangspunt van HH is dat pastoraat voorgaat op stenen. Pastoraat is de kern waar het bij samen gemeente zijn om draait. Financiën zijn een belangrijk middel en een wezenlijk onderdeel voor het goed kunnen functioneren van de PGZ. Om het pastoraat voort te kunnen laten bestaan heeft de AK besloten dat minimaal 50% van het levend geld (= opbrengst actie Kerkbalans) besteed moet worden aan Pastoraat.

De wijkgemeenten zijn opgedeeld in drie clusters van ieder twee wijkgemeenten. De wijkgemeenten zijn geografisch verspreid in Zwolle.

Eerder is besloten dat, indien uit de meerjarenraming (over 10 jaren) van de PGZ blijkt dat een wijkgemeente in de rode cijfers terecht komt, deze wijkgemeente gedurende twee jaar de tijd krijgt om financieel orde op zaken te stellen en een sluitende begroting te realiseren. Indien dat niet lukt volgt binnen korte tijd het afstoten van één van de twee kerkgebouwen binnen het cluster.

Uit de meerjarenramingen PGZ blijkt nu dat bij ongewijzigd beleid alle wijkgemeenten op korte termijn in de rode cijfers terecht komen of reeds rode cijfers schrijven. Omdat de AK de besluitvorming HH gehandhaafd heeft, is het gevolg dat er overgegaan wordt tot het afstoten van drie kerkgebouwen.

2. Vermogenspositie PGZ

Het vrij beschikbare vermogen van de PGZ is ongeveer 3,2 miljoen, dat lijkt veel maar het ligt ruim 40% onder het landelijk gemiddelde t.o.v. gemeenten met een vergelijkbare omvang. De wijkgemeenten beschikken (mede door de uitvoering van besluiten HH) samen over ongeveer 1,5 miljoen aan wijkreserves. Daarvan is ongeveer € 500.000 gereserveerd voor beheerszaken (bv beamers, tafels, stoelen, vloerbedekking etc) van de wijkgemeenten. Het overige bedrag is geld wat zit in wijkkassen van de gemeenten.

Voortvloeiend uit de besluiten van Heilige Huisjes zijn wijken meer financieel zelfstandig geworden en zijn zij zelf verantwoordelijk voor het genereren van hun inkomsten. Een deel wordt opgebracht door verhuur en zelfwerkzaamheid van leden van de wijken en deze verdiensten komen aan de eigen wijk toe zoals dit ook is vastgelegd bij de besluiten uit HH.

Een deel van de inkomsten komt uit legaten, erfenissen en giften. Deze zijn in de meeste gevallen specifieke geormerkt voor de wijkgemeente en hebben soms een speciale bestemming.

3. Sluitende begroting en inzet wijkreserves

Uitgangspunt is dat een wijkgemeente beschikt over een sluitende begroting. De definitie van een sluitende begroting is dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en er geen tekorten zijn. Dit moet aantoonbaar zijn in een meerjarenperspectief volgens de regelgeving zoals de PKN deze hanteert.

Bij het aanvullen van een begrotingstekort via de wijkreserves is er geen sprake van een sluitende begroting. Er geldt één uitzondering die onder strikte voorwaarden toegepast kan worden. Het is toegestaan om wijkreserves in te zetten maar alleen en uitsluitend als een wijkgemeente niet voldoet aan de norm dat minimaal 50% van het levend geld (=Opbrengst actie Kerkbalans) bestemd is voor Pastoraat. .

4. Meerjarenraming en het verschil tussen de diverse termijnen

De meerjarenraming van de PGZ gaat over een periode van tien jaar, volgens en aansluitend op de meerjarenramingen van de PKN in het systeem FRIS, het boekhoudpakket van de PKN.

Dit moet niet verward worden met de termijn die geldt voor een solvabiliteitsverklaring welke eerder over een periode van 12 jaar werd afgegeven maar momenteel voor een periode van 8 jaar (plus 3). Het betreft dus twee verschillende dingen die los van elkaar staan.

De PGZ hanteert normen van de PKN en hanteert een meerjarenraming per wijkgemeente.

In 2022 is de eerste meerjarenraming volgens de besluitvorming uit HH opgesteld. Gebleken is toen al dat alle drie de clusters in de rode cijfers terecht zouden komen.

5. Hoeveel geld heeft de PGZ nodig?

Over de vraag hoeveel geld er nodig is. Het antwoord is: "dat hangt ervan af". Er is een algemene reserve nodig die overeenkomt met de hoogte van de minimale buffer plus de voorziene tekorten over een periode van 10 jaar. Er is in de meerjarenraming gerekend op basis van de door de wijkgemeenten aangeleverde plannen met de huidige aantal fte's aan predikanten, kerkelijk werkers en kerkgebouwen. Dit leidt tot stevige tekorten vanaf ruwweg 2032.

De componenten voor de kosten zijn vrij eenvoudig. De kosten van een fte predikant is op dit moment ruwweg € 110.000 per jaar, een kerkelijk werker is ongeveer 55% daarvan, de gemiddelde kosten van een kerkgebouw bedragen gemiddeld ruwweg € 60.000 per jaar. De overige kosten (welke verdeeld worden over de wijkgemeenten conform een verdeelsleutel), bedragen nu ruwweg € 35.000 per jaar per wijk. Dit alles gemeten naar de huidige maatstaven en de laatste meerjarenraming. In de meerjarenraming stijgen de kosten op basis van inflatie.

Dan de vraag "wat is er nodig aan pastoraat en diaconaat binnen een wijkgemeente, in de huidige situatie maar vooral ook in de verdere toekomst"?

Predikanten kunnen één keer beroepen en - verbonden aan een gemeente - niet ontslagen worden. Wat willen en kunnen wijkgemeenten, hoe zien zij de toekomst? Hebben ze ook in de toekomst voldoende ambtsdragers en vrijwilligers om te kunnen functioneren? Hoe verhoudt zich e.e.a. tot de beschikbare middelen en hoe stem je dit op een verantwoorde wijze op elkaar af?

Uit de in 2024 ingediende plannen van de wijkgemeenten blijkt dat de wijkgemeenten ook na 2030 verder willen met de huidige omvang aan pastorale formatie; er wordt geen rekening gehouden met de krimp van het aantal leden. De doorrekening hiervan is terug te vinden in de meerjarenramingen waarbij zich voor alle wijkgemeenten tekorten aftekenen.

6. Proces totstandkoming voorgenomen besluit

De wijkkerkenraden hebben van april 2023 tot maart 2024 de gelegenheid gehad om hun input te leveren aan de door de AK ingestelde werkgroep. Geen van de wijkgemeenten heeft tegen de clustervorming (HH) of tegen de samenstelling van de clusters geageerd.

Alle wijkgemeenten hielden unaniem vast aan de besluiten HH en de huidige clustervorming. Alleen de Sionskerk kwam met een initiatief voor de "Thuiskamer". Een andere indeling van clusters, bv naar identiteit of geografie is niet aan de orde gesteld.

Een door de AK ingestelde werkgroep is met de ingeleverde plannen van de wijkgemeentes aan de slag gegaan. De werkgroep is in de zomer van 2024 met voorstellen gekomen waarin het afstoten van kerkgebouwen over meerdere jaren gespreid werd. De AK heeft daarover langdurig vergaderd en uiteindelijk heeft zij het voorstel van de werkgroep afgewezen.

De Adventskerk Oosterkerk heeft in 2024, tegen het indringende advies in van het Moderamen van de Algemene Kerkenraad in, een ledenberaad gehouden over de keuze voor een kerkgebouw waar toen de voorkeur uitgesproken werd voor het verder kerken als één gemeente in de Oosterkerk. Deze voorkeur is niet gewogen in het financieel perspectief van de gehele PGZ.

De AK besloot vast te houden aan de besluiten uit HH en heeft aan het moderamen AK gevraagd om bureau Kerkvitaal in te schakelen voor begeleiding van het verdere proces, aangezien de emoties PGZ breed opliepen.

Kerkvitaal heeft met instemming van de AK voorgesteld een herstart te maken, te beginnen met een nulmeting om van daaruit opnieuw het gesprek aan te gaan. Kerkvitaal is in 2025 begonnen met het organiseren van een aantal gespreksessies met clusters en wijkgemeenten, gevolgd door combinatiesessies met het College van Kerkrentmeesters en de Algemene Kerkenraad.

Deze combinatiesessies zijn (vroegtijdig) gestopt op verzoek van een tweetal wijkgemeenten. Er was tegen de zomer 2025 geen wezenlijke vooruitgang geboekt, waarop het moderamen AK het Dagelijks Bestuur CvK (DBCvK) heeft verzocht om met een voorstel te komen. Dit voorstel is gedaan en met een aantal aanpassingen door het College van Kerkrentmeesters is het in september 2025 aan de AK voorgelegd.

In november 2025 heeft de AK een peiling gehouden over het voorstel van het CvK en het (DB)CvK verzocht onderzoek te doen naar het effect van het afstoten van de voormalige pastorie van de Oosterkerk. Dit n.a.v. een eerder door de wijkkerkenraad van de Adventskerk- Oosterkerk ondernomen actie om mogelijke verkoop van de voormalige pastorie te onderzoeken, met als doel om daarmee substantieel bij te dragen aan de reserves van de PGZ. Men wilde de Oosterkerk als vierplek blijven gebruiken in plaats van de Adventskerk, zoals het CvK voorstelde.

De resultaten van dit onderzoek, uitgevoerd door bureau Kaader, waren eind januari 2026 beschikbaar en het onderzoek is beschikbaar gesteld aan en besproken met het CvK. De essentie van het rapport, voorzien van een advies van het CvK, is gepresenteerd aan AK. In vervolg hierop heeft de AK in maart 2026 het voorgenomen besluit genomen.

De representanten van de Adventskerk Oosterkerk hebben gevraagd om een nadere uitleg van het rapport van bureau Kaader (samen met Stiel). Dat was akkoord, alleen werd hiervan geen gebruik gemaakt.

7. Het voorgenomen besluit en het “tenzij” van de Sionskerk

Het in het nu voorgenomen besluit genoemde “Tenzij voor de Sionskerk” is op eigen verzoek ingebracht tijdens het besluitvormingsproces en is gehonoreerd door de AK, tegen het advies in van het CvK. Indien de Sionskerk voldoet aan de eisen van HH (sluitende begroting) is er geen aanleiding om binnen het cluster Sionskerk-Jeruzalemkerk een gebouw af te stoten.

8. Vroegtijdige publicatie in de Stentor

Het vroegtijdig verschijnen van informatie over de voorgenomen besluiten in de Stentor betreuren wij ten zeerste. Er was een afspraak gemaakt tussen voorzitter AK en de journalist van de Stentor om, nadat de leden van de PGZ geïnformeerd waren, als PGZ zelf een artikel te laten plaatsen. Echter door het lekken is dat proces doorkruist en zijn veel leden, terecht, heel boos geworden. De AK vindt het spijtig maar ook kwalijk dat een ambtsdrager de geheimhouding schendt. Het delen van informatie met AK leden wordt zo bemoeilijkt net als het goed kunnen functioneren van Kerkenraden en Colleges.

G. Uitleg en toelichting aan de leden Adventskerk Oosterkerkgemeente

Aan de kerkenraad van de Adventskerk Oosterkerk is bij herhaling aangeboden om als AK-CvK bij informatiesessies of gemeentebespreken aanwezig te zijn met als doel een toelichting te geven en vragen vanuit de kerkenraad en wijkgemeente te beantwoorden. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

De wijkkerkenraad Adventskerk-Oosterkerk heeft gevraagd of leden van het Moderamen AK op het ledenberaad van 5 maart aanwezig wilden zijn. Daarop is in eerste instantie positief gereageerd door het Moderamen AK inclusief de penningmeester PGZ. Bureau Kerkvitaal raadde dit ten sterkste af in verband met de te volgen kerkordelijke procedure en het aanbod werd ingetrokken. Reden: omdat er inmiddels een voorgenomen besluit lag, kon aanwezigheid leiden tot bezwaren van andere wijkgemeenten of gemeenteleden waardoor de procedure mogelijk over gedaan zou moeten worden. De reden is gemeld aan de voorzitter van de wijkkerkenraad.

G.1 Gesprek met de groep “verontrusten van de vml. Oosterkerkgemeente”

In het gesprek met de groep verontrusten (mei 2025) is aan de voorzitter CvK gevraagd om een beeld te schetsen van de situatie van de PGZ. Er is toen gezegd dat de PGZ aan het potverteren is en dat financieel de tering naar de nering gezet moest worden. Dit om de PGZ overeind te kunnen houden. Om de situatie te verduidelijken is als voorbeeld Fokker genoemd. Fokker heeft tien jaar lang verlies gemaakt maar bleef bestaan, pas toen het geld op was ging het bedrijf failliet.

Als de PGZ door blijft gaan met potverteren en geen orde op zaken stelt, is het einde op enig moment in zicht, net als bij Fokker het geval was.

Naar aanleiding van de opmerking in het gesprek dat er veel nieuwe informatie naar voren kwam, is aangeboden om een vervolgesprek te hebben. Daarvan is geen gebruik gemaakt.

G.2 Samenvoeging Adventskerk en Oosterkerk gemeente

De fusie van de Adventskerk met de Oosterkerk was geen verplichting op basis van de besluitvorming HH. Met een vooruitziende blik hebben beide wijkgemeenten de weg voorwaarts

gezocht en zijn beide wijkgemeenten vrijwillig samengegaan als een nieuwe wijkgemeente die na samenvoeging in één kerkgebouw verder wil.

Gedurende het fusietraject en bij besluitvorming door de Algemene Kerkenraad wisten beide wijkgemeenten dat het doel was om op termijn samen in één kerkgebouw te gaan kerken, maar dat daarbij niet vaststond welk kerkgebouw dat zou worden. Men was op de hoogte van het feit dat men als wijkgemeente een voorkeur aan mocht geven en dat de Algemene Kerkenraad deze voorkeur af zou wegen in het PGZ-perspectief. De AK zal het uiteindelijke besluit nemen.

Op dit moment woont 58% van de betalende leden in Zwolle-Zuid en 43% in het centrum en in de Aalanden. Het sterkst verouderd is de 43% (leden van de voormalige Oosterkerkgemeente) waardoor de verhouding binnen enkele jaren 60/40 zal zijn en verder in de tijd, richting 70/30 verschuift.

G.3 De kosten verduurzaming Oosterkerk en de vermeende lage opbrengst

Er is door het CvK nooit gesteld dat verduurzaming van de Oosterkerk €600,000 kost. Er is naar de technische staat van alle kerkgebouwen gekeken. Omdat de Oosterkerk een rijksmonument is, is er door de provincie Overijssel een rapport over duurzaamheidsmaatregelen (Dumava) opgesteld. Dat is een andersoortig rapportage dan die van de overige kerkgebouwen.

In deze zgn. Dumava rapportage staat o.a. dat om alle door hun voorgestelde duurzaamheidsmaatregelen uit te voeren er ruwweg € 350.000 nodig is, waarop € 75.000 subsidie gegeven wordt. Daarnaast is genoemd dat het verduurzamen van de voormalige pastorie alleen zinvol is in combinatie met een algehele renovatie van de pastorie.

Hun schatting is dat de renovatie van de pastorie minimaal € 300.000 gaat kosten gemeten naar het prijspeil voor de bouw van begin 2024. In die renovatie zijn dan ook verduurzamings- maatregelen opgenomen. Wat ontbreekt in de Dumava rapportage is het moderniseren/ verbeteren van de kerkzaal.

In alle voorkomende situaties wordt voorafgaand aan het starten van werkzaamheden nagegaan of het uitvoeren ervan nodig c.q. verstandig is. Dit geldt voor alle kerkgebouwen, waarbij het CvK terughoudend is met het geven van opdrachten. Deze werkwijze wordt al jaren gehanteerd waarbij tot nu toe bij geen enkel kerkgebouw alle voorgestelde werkzaamheden ook uitgevoerd worden.

De geschatte opbrengst van € 550.000 bij verkoop van de Oosterkerk is door het CvK als onrealistisch bestempeld.

G.4 Afstoten voormalige pastorie Oosterkerk

Er is onderzoek gedaan naar de effecten van het afstoten van de Pastorie door bureau Kaader in samenwerking met bureau Stiel, beiden zijn gespecialiseerd in kerkgebouwen en beide kennen de PGZ en het kerkgebouw Oosterkerk goed. Hun eindrapport is gedeeld met het CvK en een samenvatting van het rapport is gedeeld met de AK, volgens de afspraken die hierover voorafgaand aan het onderzoek gemaakt zijn.

Conclusie is dat de verkoop van het gehele complex aanzienlijk meer opbrengt dan het afstoten van alleen de Pastorie. Afgewogen is of ombouw naar (en verhuur van) kantoorruimtes een zinvol alternatief kan zijn en of dit verantwoord kan gebeuren door de PGZ. Bijkomend is dat de opbrengst van het gehele complex in dezelfde orde van grootte valt als de opbrengst van de

twee andere kerkgebouwen binnen de PGZ die afgestoten worden. Hierdoor is de bijdrage aan het vermogen van de PGZ vanuit de drie clusters ongeveer hetzelfde (solidariteitsprincipe).

10. Verhouding SIO en de PGZ

De “kwestie SIO” is uitgebreid in het CvK en in de AK aan de orde geweest. Wat is er gedaan? Een lopende lening van SIO zonder concreet aflossingsschema is samengevoegd met een nieuwe lening die noodzakelijk was in verband met een slepende zaak over de slechte staat van de daken van het zalencomplex. De nieuwe lening is aangegaan onder hypothecair verband en met een verplicht aflossingsschema tegen een hogere marktconforme rente. Dat had in 2019 met het verder loskoppelen van SIO en de PGZ meegenomen moeten worden, maar is toen niet gebeurd.

Bestuurswisselingen en corona hebben bij SIO de nodige vertraging gegeven in de afhandeling. In 2023 is de kwestie aan de orde gesteld en deze had, wat het CvK betreft, in 2024 afgerond kunnen zijn. Door vertraging aan de kant van SIO is dit uiteindelijk pas in 2025 afgerond.

Het CvK en de Kerkrentmeesters van de Adventskerk-Oosterkerk zijn volledig op de hoogte van deze situatie. Een aantal leden van de voormalige Adventskerk hebben jarenlang in het bestuur van SIO gezeten. Er zijn met SIO afspraken gemaakt over huur van ruimtes en koffie etc. tegen gereduceerde tarieven.

De Adventskerk is gebouwd als onderdeel van SIO voor de leden van de PGZ. De Adventskerk gemeente is gegroeid rond de toen nieuwe wijk in opbouw in Zwolle Zuid. Voor leden van de Adventskerk was dat hun thuis met een belangrijke en sterk verbindende buurtfunctie. Op zondag ging je daar naar de kerk, op maandag oefende je er met je koor en op woensdag haalde je er patat.

SIO is sinds medio jaren zestig verbonden aan de PGZ en haar voorgangers. Tot 2019 bestond het bestuur van SIO verplicht uit leden van de PGZ en moesten de bestuursleden altijd ‘goedgekeurd’ worden door de PGZ. De PGZ heeft jarenlang geprofiteerd van de opbrengsten van SIO. In 2019 zijn de banden losser gemaakt en sindsdien kan SIO vrijer acteren: haar buurtfunctie beter invullen en profiteren van subsidies welke in de oude situatie niet verkregen konden worden.

11. Historie Hoeksteen - Sionskerk

Voorafgaand aan de bouw van de Hoeksteen waren er gevorderde ideeën over het delen van een nieuw te bouwen kerkgebouw in de Aalanden in samenwerking met de gereformeerde en de hervormde gebruikers van de Andreaskerk. Dat proces is gestrand.

Er moesten vanwege de slechte financiële situatie van de PGZ (te weinig vrij beschikbaar vermogen) kerkgebouwen afgestoten worden. De keuze viel op de Emmaüskerk (Berkum) en een kerkgebouw in de Aalanden. De AK vond het maken van een keuze moeilijk en heeft toen aan het CvK verzocht om deze keuze te maken. Het CvK heeft vervolgens gekeken naar welk kerkgebouw bij verkoop het meest opleverde en tevens snel verkocht kon worden. Dit was de Hoeksteen en de keuze viel dus op de Hoeksteen die in 2012 is afgestoten.

De Hoeksteen gemeente heeft indertijd de Sionskerkgemeente verzocht om een fusie. De Sionskerk kreeg een maand bedenktijd en heeft het verzoek afgewezen. Aangeboden werd om het kerkgebouw te delen. De Hoeksteengemeente is lopende dit proces ook gesprekken aangegaan met de Oosterkerkgemeente en is uiteindelijk gefuseerd met de Oosterkerk.

12 De predikantsformatie voor de Sionskerk

De Sionskerk is in haar toekomstplannen uitgegaan van een 100% fte predikant en een parttime kerkelijk werker, in 2023 en 2024 heeft het CvK geadviseerd de omvang in fte van de predikantsplaats terug te brengen en te stoppen met de kerkelijk werker. De Sionskerk heeft vastgehouden aan een volledige predikantsplaats en aangegeven medio 2028 te stoppen met de kerkelijk werker. Inmiddels is de kerkelijk werker uit dienst. Het CvK heeft voor de situatie Sionskerk gemeend aan te moeten geven dat na het emeritaat van de huidige predikant op basis van de huidige gegevens het percentage fte op ongeveer 0,3 dreigt uit te komen. Let wel, dit is gebaseerd op prognoses: er kan nog veel veranderen, maar het is voor de wijkkerkenraad van de Sionskerk van belang om met het oog op de lange termijn hier nu alvast over na te denken.

Temeer daar de eis van HH: het minimaal 50% van het levend geld aan pastoraat besteden, gaat wringen met de kosten van het kerkgebouw en de overige kosten. Dit in combinatie met hoeveel tijd er nodig is voor een predikant om een gemeente te kunnen leiden, waarbij dan ook de thuishamer mee telt.

13 Samenstelling Algemene Kerkenraad

De samenstelling van de AK is conform de plaatselijke regeling juni 2025 waarbij de voorzitter CvK afgevaardigde is vanuit het CvK en lid is van het moderamen van de AK. De enige afwijking ten opzichte van vergelijkbare PKN-gemeenten is dat (t.g.v. het niet kunnen opvullen van de vacatures) de secretaris van het CvK en de scriba AK een en dezelfde persoon zijn. Deze situatie is volgens de Kerkorde toegestaan en heeft tevens instemming van de classis.

14 De continuïteitsreserve in de PKN en de PGZ

1. De continuïteitsreserve is standaard onderdeel van de richtlijnen voor jaarrapportages en meerjarenramingen van de PKN. Deze wordt conform de voorschriften en instructies ook voor de PGZ gebruikt. Het is een standaard onderdeel van de PKN-rapportages uit het systeem FRIS, is niet door de PGZ te beïnvloeden en is één van de factoren voor het berekenen van de toekomstige financiële gezondheid van gemeenten.
2. Het GCBB (Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken) geeft de richtlijnen voor jaarrapportages en meerjarenramingen, het CCBB (Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken) controleert of PKN-gemeenten deze goed toepassen en indien nodig geeft zij aanwijzingen en zondig grijpt zij in. De jaarrekeningen en meerjarenramingen van de PGZ zijn goedgekeurd door het CCBB en voorafgaand daaraan ook door de controlerende accountant, i.c. van Ree accountants.
3. De door het CCBB gestuurde brief gaat over de toelichting financieel beleid en vermogen uit de Richtlijn Begroting en Jaarverslaggeving PKN - GCBB 01-10-2025 - waarin specifiek staat dat in de jaarrekening aangegeven moet worden welk deel van het eigen vermogen is gereserveerd als continuïteitsreserve, met daarbij aan te geven de omvang en de beleidsmatige onderbouwing. Dat heeft de PGZ gedaan en dit is goedgekeurd door de accountant en door het CCBB.
4. Daarnaast komt de continuïteitsreserve voor in de meerjarenraming, welke jaarlijks automatisch in FRIS gemaakt wordt n.a.v. de laatst vastgestelde jaarrekening van een gemeente.
Dit is dus niet hetzelfde, maar is een specifieke berekening van de continuïteitsreserve voor de meerjarenraming berekend door het systeem FRIS. De rapportages worden gebruikt voor het monitoren van de financiële gezondheid van kerkgemeenten.

In FRIS staan twee factoren, t.w. de factor 1.0 en de factor 1.5 ingesteld voor de continuïteitsreserve in de meerjarenraming. De continuïteitsreserve welke gebruikt wordt voor de meerjarenraming wordt berekend in hoofdstuk 8 - Vrij besteedbaar vermogen. In hoofdstuk 6.4 Vrije Buffer Liquiditeit en indicatie risico wordt berekend of en zo ja wanneer een gemeente in de problemen kan komen.

Er zijn vier risico gradaties, A= laag, B= gematigd, C= hoog en D = zeer Hoog. Bij de kwalificatie zeer hoog moet het CCBB in actie komen conform de instructies uit de Generale Regeling 12. Voor de PGZ is de factor 1.5. Dit is de factor waarmee het CCBB rekening houdt bij het beoordelen van de financiële gezondheid op de lange termijn.

Op 29 februari 2024 is er overleg geweest tussen het DBCvK en het CCBB over de situatie en toekomstplannen van de PGZ inclusief de doelstellingen van het project HH. Tijdens dit overleg is gesproken over de continuïteitsreserve en de factoren 1.0 en 1.5. Daarnaast is er gesproken over eventuele toekomstige solvabiliteitsverklaringen. Op de vraag van het CVK of de factor 1.5 niet naar 1.0 kon voor de PGZ, was het heldere antwoord "nee". Een antwoord dat overigens overeenstemt met de richtlijnen van het GCBB, waarmee de vraag feitelijk dus eigenlijk niet gesteld had hoeven worden, maar het is dus toch geprobeerd.

15 Solvabiliteitsverklaring

Op 16 juni 2025 heeft er op verzoek van het DBCvK een gesprek plaats gehad met de financieel adviseur van het CCBB die verantwoordelijk is voor de beoordeling van de aanvragen van solvabiliteitsverklaringen voor gemeenten. Het DBCvK heeft de meerjarenraming van de PGZ gedeeld en heeft verteld over het project HH.

Op de vraag of het zinvol was om een solvabiliteitsverklaring aan te vragen gaf men aan dat, op basis van hetgeen het DBCvK liet zien, dit geen enkele zin had. Wel zijn er tips gegeven om de kans op het verkrijgen van de solvabiliteitsverklaring te vergroten.

Deze tips zijn opgevolgd en hebben mede geresulteerd in aanpassingen en verschuivingen in financiële posten, goedgekeurd door het CvK en de AK in het najaar 2025. Op basis hiervan kan er een solvabiliteitsverklaring voor de Open Kring en inmiddels ook de Stinskerk aangevraagd worden.

16 Werkwijze DBCvK

Er worden voorschriften en instructies van de PKN en het GCBB gehanteerd en daar wordt niet vanaf geweken, tenzij er een bijzondere aanleiding is welke dan eerst afgestemd wordt met de accountant. Het DBCvK handelt integer en zij laat zich goed controleren. Ter illustratie: voorafgaand aan de laatst goedgekeurde jaarrekening heeft de accountant 50 verdiepingvragen gesteld voordat zij de jaarrekening hebben goedgekeurd.

De jaarrekeningen zijn goedgekeurd door het CCBB en de controlerend accountant van de PGZ. De meerjarenramingen voor de PGZ (en op wijkniveau) komen overeen met die van de PKN uit FRIS.

In de Richtlijn Begroting en Jaarverslaggeving PKN van het GCBB dd. 01-10-2025 staat bij Bestuursverslag en de verklaringen dat in het verslag van het College het volgende moet vermeld worden: - welk deel van het eigen vermogen is gereserveerd als continuïteitsreserve, -

welke omvang deze reserve nodig heeft en - wat de beleidsmatige onderbouwing van deze reserve is.

Wat verwarrend kan zijn is de gebruikte terminologie t.w. het begrip vrije reserve, vrije buffer en continuïteitsreserve. Ze zijn gerelateerd, niet 1:1 hetzelfde, maar dienen wel hetzelfde doel. Via deze getallen kan men namelijk de financiële gezondheid van een gemeente redelijk objectief monitoren.

De continuïteitsreserve in de meerjarenraming van FRIS kent twee factoren, 1.0 en 1.5. De vrije buffer wordt jaarlijks exact uitgerekend, beiden zijn terug te vinden in de verslaglegging, zie ook de uitsneden uit jaarrekening en meerjarenraming in de bijlage. De factoren zijn door het GCBB vastgesteld. In de bijlage uitsneden uit de meerjarenraming FRIS van de PGZ met de continuïteitsreserve en de vrije buffer waaruit blijkt dat de PGZ in 2033 in de risicocategorie zeer hoog valt, waarop het CCBB dan gehouden is om verscherpt toezicht in te stellen conform de Generale Regeling 12 lid 3.

Bijlage

Uit de jaarverslagen 2023 en 2024, beiden goedgekeurd door CvK, AK, de accountant en het CCBB:

3.6 Vrij besteedbaar vermogen

	Rekening 2022	Rekening 2023	Rekening 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	
Vrij besteedbaar vermogen													
<i>Met continuïteitsreserve van één keer lasten A</i>													
Vrije buffer	3.376.823	3.553.709	3.510.291	3.451.319	3.366.162	3.324.440	3.201.585	3.016.551	2.802.715	2.506.361	2.103.812	1.648.836	
Continuïteitsreserve (één keer lasten A)	-1.723.775	-1.881.375	-1.760.442	-1.697.211	-1.694.550	-1.657.795	-1.669.623	-1.720.793	-1.739.229	-1.783.934	-1.831.605	-1.876.271	
Vrij besteedbaar vermogen bij één keer lasten A	1.653.048	1.672.334	1.749.849	1.754.108	1.671.612	1.666.645	1.531.962	1.295.758	1.063.487	722.427	272.207	-227.435	
<i>Met continuïteitsreserve van anderhalf keer lasten A</i>													
Vrije buffer	3.376.823	3.553.709	3.510.291	3.451.319	3.366.162	3.324.440	3.201.585	3.016.551	2.802.715	2.506.361	2.103.812	1.648.836	
Continuïteitsreserve (anderhalf keer lasten A)	-2.585.663	-2.822.062	-2.640.662	-2.545.817	-2.541.826	-2.486.693	-2.504.434	-2.581.190	-2.608.843	-2.675.901	-2.747.407	-2.814.407	
Vrij besteedbaar vermogen bij anderhalf keer lasten A	791.160	731.647	869.628	905.502	824.337	837.747	697.150	435.361	193.872	-169.540	-643.596	-1.165.571	
6.4 vrije buffer, liquiditeit en indicatie risico													
	JR 2022	JR 2023	JR 2024	BG 2025 met aanpassingen	BG 2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	
Vrije buffer en liquiditeit													
Vrije buffer	3.376.823	3.553.709	3.510.291	3.451.319	3.366.162	3.324.440	3.201.585	3.016.551	2.802.715	2.506.361	2.103.812	1.648.836	
Liquiditeit	6.208.847	6.235.662	6.538.042	6.074.557	5.982.035	5.947.363	5.970.347	5.916.999	5.636.031	5.454.134	5.187.176	4.859.302	
Kenggetallen													
Levensduur vrije buffer (in jaren)	22,2	23,2	136,0	45,2	95,8	562,7	128,6	36,6	26,3	13,6	9,0	5,8	
Vrije buffer Lo.v. totaal jaarlijkse lasten	2,0	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,4	1,1	0,9	
Risico													
Globale indicatie risico	B (gematigd)	B (gematigd)	A (laag)	A (laag)	A (laag)	A (laag)	A (laag)	B (gematigd)	B (gematigd)	B (gematigd)	C (hoog)	C (hoog)	D (zeer hoog)

Uit Jaarrekening 2023 pag. C - Eigen vermogen:

In het verslagjaar is het Eigen vermogen afgenomen met het negatieve exploitatieresultaat over het jaar 2023. Eind 2023 bedroeg het Eigen vermogen van de PGZ € 5.543.553. In de lange termijnplanning van de PGZ is opgenomen dat de minimale opgebouwde eigen vermogenspositie van de PGZ € 1.500.000 dient te zijn en dit minimum niet wordt aangetast in de planperiode tot 2030. In verband met de huidige, vastgestelde en noodzakelijke continuïteitsreserve (buffer) wordt aan de Algemene Kerkenraad voorgesteld om het bedrag van minimaal € 1.500.000 te verhogen naar € 2.800.000 als noodzakelijke buffer en dit jaarlijks aan te passen aan de actuele situatie, te weten 1,5 maal de vaste operationele lasten (onderdeel A van de staat van baten en lasten) De hoogte van de bestemmingsreserves is in overeenstemming met de aard van de reserves waarvoor deze zijn gevormd.

Uit het bestuursverslag in de jaarrekening 2024, pagina 5, (goedgekeurd door accountant en het CCBB):

Op voorschrift van het CCBB is de continuïteitsreserve (buffer) berekend op € 2.400.000, dit is gelijk aan anderhalf maal het jaarbedrag van de lasten (A).

In de lange termijnplanning van de PGZ is opgenomen dat minimale opgebouwde algemene reserve van de PGZ minimaal anderhalf keer de totale jaarlasten (A) dient te zijn. Dit is de zogenaamde continuïteitsreserve. Voor 2024 is dat: € 2.400.000

De regelgeving rond jaarrekeningen staat voor bedrijven in B.W. titel S en voor fondswervende organisaties, waartoe ook kerken behoren, in JR c50. De continuïteitsreserve komt alleen in JRc50 voor en speelt een rol bij de ANBI-status, waarbij voor kerken er aparte regels zijn.

Betreft: Besluit gebouwenkeuze

Zwolle, 1 juni 2026

Inleiding:

Op 25 maart 2019 zijn er door de Algemene Kerkenraad (AK) van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) besluiten genomen in het kader van het project “Heilige Huisjes, ruimte voor het hart van de kerk”.

Doel van “Heilige Huisjes” is een gezonde financiële huishouding voor de PGZ en een balans tussen “stenen en pastoraat”. Als uitgangspunt is vastgesteld dat minimaal 50% van de inkomsten besteed worden aan structureel pastoraat en dat er per wijkgemeente sprake is van een sluitende begroting (= de inkomsten zijn gelijk aan de uitgaven).

Er zijn in 2019 drie clusters gevormd (bestaande uit ieder twee wijkgemeenten met twee kerkgebouwen) die, door een zorgvuldig proces van samenwerking, uit moeten komen op het gebruik van één kerkgebouw per cluster. Daarnaast moet worden voldaan aan de hiervoor vermelde uitgangspunten.

Vanaf maart 2019 is door de wijkkerkenraden, het college van Kerkrentmeesters (CvK) en de Algemene Kerkenraad (AK) uitvoering gegeven aan de in 2019 genomen besluiten. Met ingang van 2022 zien we in de meerjarenraming een tekort, dat verder oploopt in de jaren daarna. In het eerste kwartaal van 2023 zijn alle leden van de PGZ via een gemeenteberaad geïnformeerd over deze zorgelijke ontwikkelingen.

Per september 2023 zijn de Adventskerkgemeente en Oosterkerkgemeente samengevoegd tot één wijkgemeente.

Met de wijkkerkenraden is in 2024 overleg gevoerd over de verdere ontwikkeling van het cluster, daarbij rekening houdend met het afstoten van een kerkgebouw en een sluitende begroting. Met dit proces zijn de wijkkerkenraden en de AK in de afgelopen tijd bezig geweest.

Doelstelling van de PGZ is de geloofsverkondiging en het kerkzijn via de wijkgemeenten. Echter dit staat onder druk, omdat het aantal leden terugloopt en er financiële tekorten zijn. Financieel gezien is het op langere termijn niet meer houdbaar om alle wijkgemeenten en hun kerkgebouwen in stand te houden. Als we niets doen, hebben wij straks 6 kerkgebouwen en geen of slechts een beperkt aantal predikanten. Het beroepen van nieuwe predikanten wordt moeilijk, zo niet onmogelijk, omdat er onvoldoende financiële ruimte is om de salarissen voor 10 jaar te garanderen.

Achtergrondinformatie

De AK heeft op 16 februari 2026 een voorgenomen besluit genomen. Op 23 maart 2026 is een gemeenteberaad gehouden voor de gemeenteleden. Het gemeenteberaad is bijgewoond door 309 leden van de PGZ.

De AK heeft - om diverse redenen - nog geen reactie kunnen geven op de ingezonden brieven. Nu er een besluit is genomen treft u als bijlage de reactie van de AK aan op de ontvangen brieven.

Onze voorkeur gaat ernaar uit om de af te stoten kerkgebouwen te behouden voor christelijke doeleinden, wellicht is dat verkoop aan een ander kerkgenootschap.

De financiële ontwikkelingen van de PGZ worden door het College van Kerkrentmeesters (CvK) gevolgd met behulp van een meerjarenraming (over 10 jaar), die jaarlijks wordt aangepast aan o.a. de inkomsten van Kerkbalans, de richtlijnen van de PKN en de financiële ontwikkelingen. Daarnaast worden per cluster meerjarenramingen gemaakt, waardoor specifieke zaken voor een cluster inzichtelijk worden.

Op basis van de financiële kaders van de landelijke kerk moet de PGZ een minimale buffer van 1,5 keer de jaarlijkse uitgaven reserveren om te kunnen voldoen aan haar lopende verplichtingen (o.a. betaling van salarissen van predikanten/kerkelijk werkers en het onderhoud van kerkgebouwen). Naast deze algemene reserve zijn er *voorzieningen*, *bestemmingsreserves* en *wijkreserves*. Tezamen vormen deze het *eigen vermogen* van de PGZ.

De voorzieningen, bestemmingsreserves en de wijkreserves zijn er voor een bepaald doel en zijn niet vrij beschikbaar om de financiële tekorten af te dekken.

Als een wijkgemeente een tekort heeft dan wordt deze momenteel betaald uit de 'algemene reserve' van de PGZ. De wijkreserves zijn 'van de wijk' en 'voor de wijk'. Hieruit worden activiteiten in de wijkgemeente betaald.

De 'algemene reserve' van de PGZ is door tekorten van alle clusters aan het dalen. En dat levert een probleem op met o.a. het aanvragen van een solvabiliteitsverklaring (die is nodig als je een predikant of kerkelijk werker wilt beroepen). Dit komt in gevaar als de ondergrens van de buffer wordt bereikt binnen een termijn van 10 jaar.

Het inzetten van de wijkreserve om de tekorten te dekken is een mogelijkheid, maar deze is onvoldoende om alle tekorten op de jaarrekening te dekken (die gelden moeten dan voor minimaal 10 jaar apart gereserveerd worden). Daarnaast is het belangrijk dat de kerkelijke activiteiten in de wijkgemeenten doorgaan en daarvoor zijn de wijkreserves bedoeld.

Het idee om de tekorten af te dekken door inzet van wijkreserves wordt veel gehoord, maar is niet nastrevenswaardig. Enerzijds omdat de omvang van de wijkreserves onderling veel van elkaar verschillen (ongelijk speelveld) en anderzijds omdat, wie dan het eerst 'door zijn geld heen is', wordt opgeheven (onrechtvaardig). Het gevolg is ook dat de PGZ dan slechts

---

uit autonoom functionerende wijkgemeenten gaat bestaan, waar de kans groot is dat slechts 'de sterkste' overleefd. Dat doet afbreuk aan de onderlinge solidariteit en daarvoor is niet gekozen.

Door het afstoten van kerkgebouwen wordt de 'algemene reserve' verhoogd, waardoor we als één PGZ kunnen blijven functioneren. Een verhoging van de 'algemene reserve' leidt tot een financiële buffer voor de komende 10 jaar, waaruit de onverhoopte tekorten kunnen worden betaald. Er ontstaat financiële stabiliteit waardoor er weer aandacht en tijd naar samen kerkzijn kan gaan zonder dat er sprake is van een directe financiële dreiging.

Het Classicaal college voor de Behandeling van beheerszaken (CCBB) houdt toezicht op de financiën van gemeenten en dringt aan op het nemen van besluiten die de financiële positie verstevigen. Tevens geeft zij aan dat hoe eerder de besluiten worden genomen, hoe meer toekomstperspectief er is voor een gemeente.

De AK maakt een keuze voor de lange termijn, zodat de voortzetting van het pastoraat, diaconaat en gemeenteopbouw de komende jaren gegarandeerd is.

Overwegingen

De AK heeft bij het nemen van dit besluit het volgende overwogen:

- Het ledenaantal blijft dalen (gemiddeld met 4% per jaar).
- De bijdragen aan Kerkbalans (belangrijkste inkomsten voor de PGZ) blijven dalen.
- De kosten (onderhoudskosten en salarissen) blijven stijgen (gemiddeld 3% per jaar).
- Er is een minimale buffer (algemene reserve) nodig om te kunnen blijven voldoen aan lopende verplichtingen.
- Het vrij besteedbaar vermogen van de PGZ daalt de komende jaren.
- Het risicoprofiel (de inschatting om aan de financiële verplichtingen te kunnen blijven voldoen) loopt op van laag naar gematigd en vanaf 2030 naar hoog (meerjarenraming 2025). Dit profiel wordt bepaald door het aantal jaren dat een negatief resultaat op de jaarrekening kan worden afgedekt door de algemene reserve binnen het vermogen.
- Het gevolg is dat de PGZ - op dat moment - van het CCBB geen goedkeuring krijgt om vacante predikantsplaatsen en vacatures voor kerkelijk werkers in te vullen.
- Er treedt een verdere vergrijzing op binnen de wijkgemeenten, waarbij de aanwas van jongeren grotendeels uitblijft.
- De beschikbaarheid van vrijwilligers en ambtsdragers wordt minder door het teruglopend aantal leden.
- Er is onderzoek gedaan naar de financiële effecten van het verkopen van de pastorie van de Oosterkerk en alleen het kerkgebouw te behouden (zie ook punt 3 onder besluiten).
- Er is kennisgenomen van de inhoud van de petitie, die door een aantal leden van de Adventskerk/Oosterkerkgemeente is aangeboden aan de leden van de AK.

-
- Er is kennisgenomen van de inhoud van de brieven die aan de AK zijn gestuurd over de gebouwenkeuze (als aparte bijlage treft u de beantwoording aan).
  - Er is overleg geweest met de wijkkerkenraad van de Sionskerk over de doorontwikkeling van de Thuiskamer.
  - Het proces over de gebouwenkeuze loopt al vanaf 2023/2024 en vraagt om keuzes, zodat er duidelijkheid komt voor de leden van de wijkgemeenten en er een einde komt aan de onzekerheid.
  - Het genomen besluit vraagt verregaande maatregelen van onze wijkgemeenten om zich aan te passen. Dat is geen gemakkelijke opgave. We zullen goed op elkaar moeten letten om deze tijd van aanpassing goed door te komen. De komende periode zal een belangrijke periode zijn van elkaar meenemen naar de nieuwe situatie. Hierbij vragen wij om steun en inzicht van de Heilige Geest.
  - Het CvK heeft een advies uitgebracht om drie kerkgebouwen tegelijkertijd af te stoten.
  - De tekorten van de clusters komen ten laste van de algemene reserve, de kerkgebouwen zijn eigendom van de PGZ en de wijkreserves moeten ten goede blijven komen aan de kerkelijke activiteiten binnen de wijkgemeenten.
  - De AK maakt een keuze die leidt tot een oplossing voor meerdere jaren, zodat er duidelijkheid ontstaat en de aandacht kan uitgaan naar het samen gemeentelijk zijn.

Besluiten

Het voortzetten van geloofsverkondiging en kerk-zijn in de huidige tijd en in de toekomst vraagt om keuzes met als doel een gezonde financiële basis voor de voortzetting van de geloofsverkondiging, pastoraat en diaconaat in de komende jaren.

De PGZ staat voor een belangrijke transitie. De gemaakte keuzes zijn ingrijpend, maar we geloven dat hierdoor veel meer tijd en ruimte ontstaat voor die geloofsverkondiging en het kerkzijn in de huidige tijd. Dit in tegenstelling tot het blijven praten over lastige zaken en complexe besluiten die alle aandacht en energie vragen. Dat maakt het nemen van een besluit noodzakelijk.

De AK heeft – op basis van de voornoemde overwegingen en het uitgebrachte advies van het CvK – de volgende besluiten genomen:

1. *Cluster Stinskerk - Open Kring*

Binnen dit cluster is sprake van een niet-sluitende begroting.

Beide wijkgemeenten hadden tot voor kort een parttime predikant en voeren momenteel in goede harmonie gesprekken over nauwere samenwerking. Bij de Open Kring is er nu al behoefte aan structurele invulling van de predikantsvacature. Per 1 februari 2026 is er ook een vacature bij de Stinskerk ontstaan.

Bevindingen CvK

Zowel de Stinskerk als de Open Kring verkeren in goede technische staat en zijn goed onderhouden gebouwen. De Stinskerk beschikt over meerdere zalen, wat het gebouw aantrekkelijk maakt voor doordeweeks gebruik en verhuur. De Open Kring is een relatief nieuw gebouw zonder energiekosten en lage onderhoudskosten, maar kent beperkingen in de exploitatiemogelijkheden. Beide gebouwen zijn goed verkoopbaar.

Besluit AK

Eén van de kerkgebouwen van dit cluster wordt in 2028 afgestoten.

Op dit moment zijn de beide wijkgemeenten in gesprek over een verdere samenwerking. De verwachting is dat deze gesprekken in 2026 leiden tot een visie op gezamenlijk kerk-zijn in Zwolle-West. Daarna kan het beroepingsproces gestart worden om de vacante predikantsplaatsen in te vullen.

In 2027 kan een voorkeur aangegeven worden welk kerkgebouw het beste aansluit. Het aangeven van een voorkeur vindt vóór 1 januari 2028 plaats. Bij het aangeven van de voorkeur dient het cluster rekening te houden met de verkoopbaarheid en de verwachte opbrengst van het gebouw. Hierover vindt gedurende het keuzeprocess afstemming plaats met het CvK, die advies uitbrengt aan de AK. De AK neemt de uiteindelijke beslissing. Door regelmatig overleg te voeren, moet voorkomen worden dat er verkeerde verwachtingen ontstaan en er een verschil van inzicht ontstaat tussen wijkkerkenraad en de AK.

2. Cluster Sionskerk - Jeruzalemkerk

Binnen dit cluster is sprake van een gemengde financiële situatie. De Jeruzalemkerk heeft een sluitende begroting en laat enige ledengroei, ook van jongeren, zien.

De Sionskerk kampt met een structureel financieel tekort en vanwege de leeftijdsopbouw wordt een snellere krimp verwacht.

Aan het begin van de clustervorming in 2018 was al duidelijk dat een fusie tussen beide wijkgemeenten uitgesloten was, gezien het verschil in identiteit van de wijkgemeenten en de principiële kerkordelijke verschillen. De AK realiseerde zich toen, en ook nu, de extra moeilijkheid in dit cluster.

Het delen van een gebouw is theoretisch mogelijk, maar wordt praktisch beperkt door de wens van de Sionskerk om in haar eigen wijk actief te blijven. Daarnaast speelt de beperking in capaciteit van de kerkzaal van de Sionskerk t.o.v. de kerkzaal van de Jeruzalemkerk een rol.

Bevindingen CvK

De Sionskerk heeft een niet-sluitende begroting. Vanaf 2032 – het jaar waarin de predikant met emeritaat gaat – is er volgens de huidige meerjarenraming nog ruimte voor maximaal 0,3 fte predikant.

De Sionskerk zet in op het concept van de Thuiskamer als vernieuwende vorm van kerk-zijn. De AK wil de komende twee jaar gebruiken om deze ontwikkelingen te monitoren en om de financiën nauwlettend te volgen. Op dit moment is niet aan te tonen (of is niet aangetoond) dat het initiatief leidt tot een sluitende begroting. Hoe zeer we het initiatief ook waarderen en een warm hart toedragen, de uitdaging voor het cluster en voor de PGZ blijft onverminderd van kracht.

De Sionskerk kent het hoogste percentage 80-plussers binnen de PGZ. Er is, naast de sterke vergrijzing, nauwelijks aanwas van nieuwe leden en dit maakt het toekomstperspectief van de wijkgemeente kwetsbaar.

De Jeruzalemkerk is een stadsmonument met een capaciteit van 600 plaatsen. De Sionskerk heeft een capaciteit van ongeveer 450 plaatsen. Beide gebouwen zijn vergelijkbaar qua gebruiksgemak, maar de Jeruzalemkerk biedt meer ruimte voor groeiend kerkbezoek o.a. door middel van aanbouw van zalen. Dit kan in de toekomst van belang zijn, wanneer het ledenaantal van de PGZ verder daalt en er nog minder kerkgebouwen in de PGZ nodig zijn. Daarnaast is de Jeruzalemkerk in de afgelopen jaren intensief betrokken geraakt op de wijk en ook deze gemeente voelt zich hiermee verbonden.

Beoordeeld op technische staat, onderhoudsperspectief en energielasten heeft de Sionskerk voordelen ten opzichte van de Jeruzalemkerk. Het gebouw verkeert in goede staat, is efficiënt in energieverbruik en heeft lage onderhoudskosten.

De Sionskerk ligt in een woonwijk en er zijn bij verkoop goede mogelijkheden. De verwachte opbrengst bij verkoop van dit gebouw is gelijk aan of mogelijk hoger dan die van de Jeruzalemkerk.

Als uit de meerjarenraming blijkt dat er tekorten zijn, mag de Sionskerk haar wijkreserves inzetten **t.b.v. het pastoraat** (cf. besluitvorming HH) om die tekorten af te dekken.

Inkomsten uit verhuur in de wijk worden toegevoegd aan de wijkreserves en zijn geen onderdeel van de meerjarenraming van deze wijkgemeente. Wijkgebonden financiële acties worden daarbij niet meegerekend, omdat de praktijk is, dat toezeggingen veelal niet volledig gerealiseerd (kunnen) worden en slechts kortdurend resultaat hebben.

De inkomsten van de Thuiskamer behoren tot de wijkkas. Deze inkomsten zijn geen onderdeel van de opbrengst kerkbalans en zijn geen onderdeel van de meerjarenraming. Dit heeft te maken met verkregen subsidies of anderszins geldelijke bijdragen voor één of een beperkt aantal jaren. Het CvK rekent – conform de regelgeving van de PKN – met een periode van 5 jaar waarbij de financiële toezegging vastgelegd moet zijn. De onderbouwing hiervoor is dat langlopende verplichtingen gedekt moeten zijn met aantoonbaar langlopende

---

inkomsten of met voldoende eigen vermogen. Op dit moment zijn er onvoldoende meerjarige contracten en/of schriftelijke toezeggingen van subsidieverstrekkers vastgelegd voor een periode van minimaal 5 jaren.

Aandachtspunt is de ontwikkeling van de omvang pastorale formatie. De kerkelijk werker is vertrokken. Deze besparing brengt de begroting meer in balans maar de situatie in de praktijk moet wel verantwoord zijn. De werkbelasting van beroepskrachten moet realistisch blijven. Om te komen tot een goede werkverdeling met inbegrip van de Thuiskamer moeten predikant en de wijkkerkenraad samen afspraken maken.

Besluit AK

De Sionskerk wordt in 2028 afgestoten, tenzij de structurele inkomsten Kerkbalans, inclusief die van de Thuiskamer, in 2028 uitmonden in een sluitende begroting (= inkomsten dekken de uitgaven) zichtbaar in de meerjarenraming 2028 t/m 2038.

In mei 2028 wordt door het CvK een meerjarenraming opgesteld, waarin de toegezegde opbrengst actie Kerkbalans van 2028, inclusief de structurele inkomsten van de Thuiskamer worden meegenomen. Als per 1 mei 2028 de meerjarenraming over tien jaar een tekort laat zien en niet sluitend is, dan wordt de Sionskerk afgestoten.

De keuze om de Sionskerk af te stoten is gebaseerd op:

- Het beperkte financiële en demografische toekomstperspectief van de wijkgemeente.
- Door de leeftijdsopbouw in de wijk wordt een snellere krimp verwacht.
- De verwachte opbrengst bij verkoop van het gebouw.
- De optie om bij verkoop afspraken te maken over het tijdelijk gebruik blijven maken van (een deel van) het gebouw bijvoorbeeld door samenwerking met een ander kerkgenootschap.
- Gezamenlijk gebruik van de Jeruzalemkerk is geen optie vanwege de wens om in de eigen wijk actief te blijven met een actief beleid op inzet van de Thuiskamer.
- De wijkgemeente mogelijk tot 2030 de Thuiskamer kan ontwikkelen en daarmee een plek in de wijk kan realiseren zodat zij aanwezig kan blijven in de wijk. Uiteraard dienen afspraken gemaakt te worden met de PGZ op welke wijze dit vorm gegeven kan worden. De AK heeft aangeboden om de wijkkerkenraad hierin te ondersteunen en te begeleiden.

3. Wijkgemeente Adventskerk - Oosterkerk

Deze wijkgemeente is ontstaan uit een samenvoeging van de Adventskerkgemeente en de Oosterkerkgemeente. Binnen de samengevoegde wijkgemeente is sprake van een niet-sluitende begroting, wat de noodzaak onderstreept om een keus te maken voor gezamenlijk gebruik van één gebouw. Voor de verdere gemeente-opbouw is door de wijkkerkenraad voorgesteld om de kerkdiensten en de gemeente-activiteiten in één gebouw te houden.

Momenteel zijn deze nog verdeeld over twee kerkgebouwen.

De wijkgemeente heeft de voorkeur uitgesproken om te blijven kerken in de Oosterkerk: dit gebouw is centraal gelegen en is een monumentaal 19e-eeuws Godshuis en heeft mede daardoor meer dan alleen financiële waarde. Bij het bepalen van deze voorkeur zijn de financiële overwegingen voor de gehele PGZ niet doorslaggevend geweest.

Er is sprake van een spanningsveld tussen de voorkeur van de wijkgemeente en het financiële belang van de PGZ als geheel. De wijkkerkenraad heeft op grond van de notitie 'Huis van Leven' gepleit voor een centraal gelegen vierplek.

De AK heeft de ingebrachte argumenten gehoord en gelezen. In de petitie en een deel van de ingezonden brieven wordt gesproken over een *stadsgemeente*. Deze opvatting deelt de AK niet; conform het beleidsplan bestaat de PGZ uit meerdere wijkgemeenten met een geografische ligging verspreid over geheel Zwolle. De petitie is ondertekend door 223 gemeenteleden van de Adventskerk-Oosterkerk. Het totaal aantal leden was begin 2025: 4123.

Er zijn in totaal 80 brieven ontvangen van gemeenteleden. Elf brieven bevatten een steunbetuiging voor het voorgenomen besluit. In 69 brieven wordt de nadruk gelegd op de centrale ligging van de Oosterkerk en het feit dat de Oosterkerk een rijksmonument is dat moet worden behouden voor de PGZ. Verder wordt aandacht gevraagd voor de voorkeur die door de wijkgemeente is uitgesproken en dat door het afstoten van de Oosterkerk ten gevolge van eerdere samenvoegingen van wijkgemeenten een aantal gemeenteleden opnieuw van het kerkgebouw afscheid moeten nemen. Ook geeft een aantal leden aan dat de reisafstand te groot wordt. De geografische spreiding van kerkgebouwen over Zwolle speelt een rol bij de gemaakte keuzen. Een keuze voor de Oosterkerk betekent dat er geen PKN-kerk in Zuid meer aanwezig is. Er wonen meer gemeenteleden in Zwolle-Zuid. Door het nieuwbouwproject wat in Zwolle Zuid loopt zal deze verdeling naar verwachting nog opschuiven ten gunste van het ledenaantal in Zuid.

Bevindingen CvK

Vanuit het perspectief van het eigen vermogen PGZ, de demografische ontwikkeling binnen de wijkgemeente en realisatie van een geografische verdeling van kerkgebouwen is afstoten van de Oosterkerk de gekozen optie. De Adventskerk is geen eigendom van de PGZ, kan niet verkocht worden en heeft geen opbrengst.

Voor doordeweekse bijeenkomsten kan overwogen worden om gebruik te maken van het zalencomplex en het jeugdhonk van de Jeruzalemkerk, inclusief de zalen van het kerkelijk bureau. Hier zijn ruimtes beschikbaar wat mogelijkheden biedt voor gezamenlijk gebruik.

Er is door het CvK - op verzoek van de AK - opdracht gegeven aan bureau Stiel en Kaader om onderzoek te doen naar de optie om appartementen te bouwen in de voormalige pastorie van de Oosterkerk, inclusief het in beeld brengen van de gevolgen daarvan voor de rest van het complex.

Uitkomst van dit onderzoek laat zien dat er grote financiële verschillen zijn tussen:

- a. De netto-opbrengst bij verkoop van de pastorie met daarin appartementen gecombineerd met het blijvend gebruiken van de kerkzaal.

Een verbouwing regelen is een branchevreemde activiteit voor de PGZ, waarbij het risico bij de PGZ komt te liggen. Daarbij komt dat de technische installatie dan moet worden aangepast en er verbeterings- en verduurzamingsmaatregelen moeten worden getroffen. Ook moet blijvend voldaan worden aan de eisen die gesteld worden aan het in standhouden van dit rijksmonument, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Deze onderhoudskosten zullen de komende jaren alleen maar toenemen. Een dergelijk omvangrijk project vraagt expertise, tijd en inspanning en het CvK beoordeelt dit als een onwenselijk en onverantwoorde situatie.

- b. De netto-opbrengst door verkoop van het gehele complex van de Oosterkerk.

Besluit AK

De Oosterkerk wordt afgestoten.

De keuze om de Oosterkerk af te stoten is gebaseerd op:

- De uitkomst van het door de AK gevraagde onderzoek en het advies daarover van het CvK.
- De demografische ontwikkeling van de wijkgemeente en de geografische verdeling van vierplekken voor de PGZ over geheel Zwolle.
- De positieve impact op het eigen vermogen van de PGZ door de verkoop van de Oosterkerk.
- De beperkte financiële waarde van de Adventskerk voor de PGZ, aangezien deze wordt gehuurd. Het afstoten van de Adventskerk levert geen bijdrage aan het eigen vermogen van de PGZ.
- Het jeugdhonk op de zolder van de Oosterkerk is door de brandweer en de gemeente Zwolle afgekeurd voor gebruik in verband met de veiligheid.
- De vieringen en veel gemeente-activiteiten kunnen plaatsvinden in de Adventskerk.
- Er lopen gesprekken over de mogelijkheid voor de wijkgemeente om doordeweeks gebruik te maken van het zalencomplex (inclusief jeugdhonk) van de Jeruzalemkerk en de zaal van het kerkelijk bureau. Hierdoor kunnen bepaalde activiteiten van de wijkgemeente toch nog in het centrum plaatsvinden.
- Het huren van ruimtes geschiedt tegen een gereduceerd tarief, t.o.v. niet kerkelijke gebruikers. Afspraken met SIO zijn vastgelegd in een convenant.

De leden van de AK realiseren zich dat dit besluit afwijkt van de voorkeur van de wijkgemeente. Zij hebben kennisgenomen van de inhoud van de aangeboden petitie en de aangedragen voorstellen van gemeenteleden om te komen tot een betere financiële positie.

Deze voorstellen bieden echter onvoldoende perspectief om de oplopende tekorten voor de toekomst (voor 10 jaar) te kunnen dekken. We hebben alle reacties gehoord en meegewogen, maar maken als AK een andere afweging vanuit onze PGZ brede verantwoordelijkheid.

We voelen als AK mee met de wijkkerkenraad die voor een zeer lastige opdracht staat. De AK gaat in overleg met de wijkkerkenraad over het vervolgtraject. Een optie is om zo snel mogelijk deze verandering door te voeren zodat alle energie gestoken kan worden in gemeentebouw.

Tot slot

De leden van de AK en het CvK zijn zich ervan bewust dat het afstoten van kerkgebouwen een emotionele impact heeft. De individuele leden van de AK en het CvK ervaren zelf ook de pijn van de genomen besluiten.

We kiezen ervoor om een grote stap te zetten met het afstoten van drie kerkgebouwen in 2028. Dit verlaagt de kosten en versterkt de financiële basis voor onze wijkgemeenten voor de komende decennia. Door dit nu te doen, kunnen we komende jaren meer aandacht, tijd en energie steken in onze missionaire, pastorale en diaconale opdracht. Het zal een periode zijn van aanpassen. Tegelijk geeft een 'nieuwe koers' ook kansen en nieuwe mogelijkheden. We geloven dat dit besluit voor nu het juiste besluit is dat zich richt op een levende gemeenschap van geloof, hoop en liefde in Zwolle.

We vertrouwen erop dat God zelf Zijn kerk zal bewaren en Zijn gemeente nabij zal zijn.

Voorzitter

Eduard Metselaar

Scriba

Anneke van der Meulen

Betreft: Besluit gebouwenkeuze

Zwolle, 1 juni 2026

Inleiding:

Op 25 maart 2019 zijn er door de Algemene Kerkenraad (AK) van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) besluiten genomen in het kader van het project “Heilige Huisjes, ruimte voor het hart van de kerk”.

Doel van “Heilige Huisjes” is een gezonde financiële huishouding voor de PGZ en een balans tussen “stenen en pastoraat”. Als uitgangspunt is vastgesteld dat minimaal 50% van de inkomsten besteed worden aan structureel pastoraat en dat er per wijkgemeente sprake is van een sluitende begroting (= de inkomsten zijn gelijk aan de uitgaven).

Er zijn in 2019 drie clusters gevormd (bestaande uit ieder twee wijkgemeenten met twee kerkgebouwen) die, door een zorgvuldig proces van samenwerking, uit moeten komen op het gebruik van één kerkgebouw per cluster. Daarnaast moet worden voldaan aan de hiervoor vermelde uitgangspunten.

Vanaf maart 2019 is door de wijkkerkenraden, het college van Kerkrentmeesters (CvK) en de Algemene Kerkenraad (AK) uitvoering gegeven aan de in 2019 genomen besluiten. Met ingang van 2022 zien we in de meerjarenraming een tekort, dat verder oploopt in de jaren daarna. In het eerste kwartaal van 2023 zijn alle leden van de PGZ via een gemeenteberaad geïnformeerd over deze zorgelijke ontwikkelingen.

Per september 2023 zijn de Adventskerkgemeente en Oosterkerkgemeente samengevoegd tot één wijkgemeente.

Met de wijkkerkenraden is in 2024 overleg gevoerd over de verdere ontwikkeling van het cluster, daarbij rekening houdend met het afstoten van een kerkgebouw en een sluitende begroting. Met dit proces zijn de wijkkerkenraden en de AK in de afgelopen tijd bezig geweest.

Doelstelling van de PGZ is de geloofsverkondiging en het kerkzijn via de wijkgemeenten. Echter dit staat onder druk, omdat het aantal leden terugloopt en er financiële tekorten zijn. Financieel gezien is het op langere termijn niet meer houdbaar om alle wijkgemeenten en hun kerkgebouwen in stand te houden. Als we niets doen, hebben wij straks 6 kerkgebouwen en geen of slechts een beperkt aantal predikanten. Het beroepen van nieuwe predikanten wordt moeilijk, zo niet onmogelijk, omdat er onvoldoende financiële ruimte is om de salarissen voor 10 jaar te garanderen.

Achtergrondinformatie

De AK heeft op 16 februari 2026 een voorgenomen besluit genomen. Op 23 maart 2026 is een gemeenteberaad gehouden voor de gemeenteleden. Het gemeenteberaad is bijgewoond door 309 leden van de PGZ.

De AK heeft - om diverse redenen - nog geen reactie kunnen geven op de ingezonden brieven. Nu er een besluit is genomen treft u als bijlage de reactie van de AK aan op de ontvangen brieven.

Onze voorkeur gaat ernaar uit om de af te stoten kerkgebouwen te behouden voor christelijke doeleinden, wellicht is dat verkoop aan een ander kerkgenootschap.

De financiële ontwikkelingen van de PGZ worden door het College van Kerkrentmeesters (CvK) gevolgd met behulp van een meerjarenraming (over 10 jaar), die jaarlijks wordt aangepast aan o.a. de inkomsten van Kerkbalans, de richtlijnen van de PKN en de financiële ontwikkelingen. Daarnaast worden per cluster meerjarenramingen gemaakt, waardoor specifieke zaken voor een cluster inzichtelijk worden.

Op basis van de financiële kaders van de landelijke kerk moet de PGZ een minimale buffer van 1,5 keer de jaarlijkse uitgaven reserveren om te kunnen voldoen aan haar lopende verplichtingen (o.a. betaling van salarissen van predikanten/kerkelijk werkers en het onderhoud van kerkgebouwen). Naast deze algemene reserve zijn er *voorzieningen*, *bestemmingsreserves* en *wijkreserves*. Tezamen vormen deze het *eigen vermogen* van de PGZ.

De voorzieningen, bestemmingsreserves en de wijkreserves zijn er voor een bepaald doel en zijn niet vrij beschikbaar om de financiële tekorten af te dekken.

Als een wijkgemeente een tekort heeft dan wordt deze momenteel betaald uit de 'algemene reserve' van de PGZ. De wijkreserves zijn 'van de wijk' en 'voor de wijk'. Hieruit worden activiteiten in de wijkgemeente betaald.

De 'algemene reserve' van de PGZ is door tekorten van alle clusters aan het dalen. En dat levert een probleem op met o.a. het aanvragen van een solvabiliteitsverklaring (die is nodig als je een predikant of kerkelijk werker wilt beroepen). Dit komt in gevaar als de ondergrens van de buffer wordt bereikt binnen een termijn van 10 jaar.

Het inzetten van de wijkreserve om de tekorten te dekken is een mogelijkheid, maar deze is onvoldoende om alle tekorten op de jaarrekening te dekken (die gelden moeten dan voor minimaal 10 jaar apart gereserveerd worden). Daarnaast is het belangrijk dat de kerkelijke activiteiten in de wijkgemeenten doorgaan en daarvoor zijn de wijkreserves bedoeld.

Het idee om de tekorten af te dekken door inzet van wijkreserves wordt veel gehoord, maar is niet nastrevenswaardig. Enerzijds omdat de omvang van de wijkreserves onderling veel van elkaar verschillen (ongelijk speelveld) en anderzijds omdat, wie dan het eerst 'door zijn geld heen is', wordt opgeheven (onrechtvaardig). Het gevolg is ook dat de PGZ dan slechts

Algemene Kerkenraad

e-mail: scriba@pknzwolle.nl

uit autonoom functionerende wijkgemeenten gaat bestaan, waar de kans groot is dat slechts 'de sterkste' overleefd. Dat doet afbreuk aan de onderlinge solidariteit en daarvoor is niet gekozen.

Door het afstoten van kerkgebouwen wordt de 'algemene reserve' verhoogd, waardoor we als één PGZ kunnen blijven functioneren. Een verhoging van de 'algemene reserve' leidt tot een financiële buffer voor de komende 10 jaar, waaruit de onverhoopte tekorten kunnen worden betaald. Er ontstaat financiële stabiliteit waardoor er weer aandacht en tijd naar samen kerkzijn kan gaan zonder dat er sprake is van een directe financiële dreiging.

Het Classicaal college voor de Behandeling van beheerszaken (CCBB) houdt toezicht op de financiën van gemeenten en dringt aan op het nemen van besluiten die de financiële positie verstevigen. Tevens geeft zij aan dat hoe eerder de besluiten worden genomen, hoe meer toekomstperspectief er is voor een gemeente.

De AK maakt een keuze voor de lange termijn, zodat de voortzetting van het pastoraat, diaconaat en gemeenteopbouw de komende jaren gegarandeerd is.

Overwegingen

De AK heeft bij het nemen van dit besluit het volgende overwogen:

- Het ledenaantal blijft dalen (gemiddeld met 4% per jaar).
- De bijdragen aan Kerkbalans (belangrijkste inkomsten voor de PGZ) blijven dalen.
- De kosten (onderhoudskosten en salarissen) blijven stijgen (gemiddeld 3% per jaar).
- Er is een minimale buffer (algemene reserve) nodig om te kunnen blijven voldoen aan lopende verplichtingen.
- Het vrij besteedbaar vermogen van de PGZ daalt de komende jaren.
- Het risicoprofiel (de inschatting om aan de financiële verplichtingen te kunnen blijven voldoen) loopt op van laag naar gematigd en vanaf 2030 naar hoog (meerjarenraming 2025). Dit profiel wordt bepaald door het aantal jaren dat een negatief resultaat op de jaarrekening kan worden afgedekt door de algemene reserve binnen het vermogen.
- Het gevolg is dat de PGZ - op dat moment - van het CCBB geen goedkeuring krijgt om vacante predikantsplaatsen en vacatures voor kerkelijk werkers in te vullen.
- Er treedt een verdere vergrijzing op binnen de wijkgemeenten, waarbij de aanwas van jongeren grotendeels uitblijft.
- De beschikbaarheid van vrijwilligers en ambtsdragers wordt minder door het teruglopend aantal leden.
- Er is onderzoek gedaan naar de financiële effecten van het verkopen van de pastorie van de Oosterkerk en alleen het kerkgebouw te behouden (zie ook punt 3 onder besluiten).
- Er is kennisgenomen van de inhoud van de petitie, die door een aantal leden van de Adventskerk/Oosterkerkgemeente is aangeboden aan de leden van de AK.

-
- Er is kennisgenomen van de inhoud van de brieven die aan de AK zijn gestuurd over de gebouwenkeuze (als aparte bijlage treft u de beantwoording aan).
  - Er is overleg geweest met de wijkkerkenraad van de Sionskerk over de doorontwikkeling van de Thuiskamer.
  - Het proces over de gebouwenkeuze loopt al vanaf 2023/2024 en vraagt om keuzes, zodat er duidelijkheid komt voor de leden van de wijkgemeenten en er een einde komt aan de onzekerheid.
  - Het genomen besluit vraagt verregaande maatregelen van onze wijkgemeenten om zich aan te passen. Dat is geen gemakkelijke opgave. We zullen goed op elkaar moeten letten om deze tijd van aanpassing goed door te komen. De komende periode zal een belangrijke periode zijn van elkaar meenemen naar de nieuwe situatie. Hierbij vragen wij om steun en inzicht van de Heilige Geest.
  - Het CvK heeft een advies uitgebracht om drie kerkgebouwen tegelijkertijd af te stoten.
  - De tekorten van de clusters komen ten laste van de algemene reserve, de kerkgebouwen zijn eigendom van de PGZ en de wijkreserves moeten ten goede blijven komen aan de kerkelijke activiteiten binnen de wijkgemeenten.
  - De AK maakt een keuze die leidt tot een oplossing voor meerdere jaren, zodat er duidelijkheid ontstaat en de aandacht kan uitgaan naar het samen gemeentelijk zijn.

Besluiten

Het voortzetten van geloofsverkondiging en kerk-zijn in de huidige tijd en in de toekomst vraagt om keuzes met als doel een gezonde financiële basis voor de voortzetting van de geloofsverkondiging, pastoraat en diaconaat in de komende jaren.

De PGZ staat voor een belangrijke transitie. De gemaakte keuzes zijn ingrijpend, maar we geloven dat hierdoor veel meer tijd en ruimte ontstaat voor die geloofsverkondiging en het kerkzijn in de huidige tijd. Dit in tegenstelling tot het blijven praten over lastige zaken en complexe besluiten die alle aandacht en energie vragen. Dat maakt het nemen van een besluit noodzakelijk.

De AK heeft – op basis van de voornoemde overwegingen en het uitgebrachte advies van het CvK – de volgende besluiten genomen:

1. Cluster Stinskerk - Open Kring

Binnen dit cluster is sprake van een niet-sluitende begroting.

Beide wijkgemeenten hadden tot voor kort een parttime predikant en voeren momenteel in goede harmonie gesprekken over nauwere samenwerking. Bij de Open Kring is er nu al behoefte aan structurele invulling van de predikantsvacature. Per 1 februari 2026 is er ook een vacature bij de Stinskerk ontstaan.

Bevindingen CvK

Zowel de Stinskerk als de Open Kring verkeren in goede technische staat en zijn goed onderhouden gebouwen. De Stinskerk beschikt over meerdere zalen, wat het gebouw aantrekkelijk maakt voor doordeweeks gebruik en verhuur. De Open Kring is een relatief nieuw gebouw zonder energiekosten en lage onderhoudskosten, maar kent beperkingen in de exploitatiemogelijkheden. Beide gebouwen zijn goed verkoopbaar.

Besluit AK

Eén van de kerkgebouwen van dit cluster wordt in 2028 afgestoten.

Op dit moment zijn de beide wijkgemeenten in gesprek over een verdere samenwerking. De verwachting is dat deze gesprekken in 2026 leiden tot een visie op gezamenlijk kerk-zijn in Zwolle-West. Daarna kan het beroepingsproces gestart worden om de vacante predikantsplaatsen in te vullen.

In 2027 kan een voorkeur aangegeven worden welk kerkgebouw het beste aansluit. Het aangeven van een voorkeur vindt vóór 1 januari 2028 plaats. Bij het aangeven van de voorkeur dient het cluster rekening te houden met de verkoopbaarheid en de verwachte opbrengst van het gebouw. Hierover vindt gedurende het keuzeprocess afstemming plaats met het CvK, die advies uitbrengt aan de AK. De AK neemt de uiteindelijke beslissing. Door regelmatig overleg te voeren, moet voorkomen worden dat er verkeerde verwachtingen ontstaan en er een verschil van inzicht ontstaat tussen wijkkerkenraad en de AK.

2. Cluster Sionskerk - Jeruzalemkerk

Binnen dit cluster is sprake van een gemengde financiële situatie. De Jeruzalemkerk heeft een sluitende begroting en laat enige ledengroei, ook van jongeren, zien.

De Sionskerk kampt met een structureel financieel tekort en vanwege de leeftijdsopbouw wordt een snellere krimp verwacht.

Aan het begin van de clustervorming in 2018 was al duidelijk dat een fusie tussen beide wijkgemeenten uitgesloten was, gezien het verschil in identiteit van de wijkgemeenten en de principiële kerkordelijke verschillen. De AK realiseerde zich toen, en ook nu, de extra moeilijkheid in dit cluster.

Het delen van een gebouw is theoretisch mogelijk, maar wordt praktisch beperkt door de wens van de Sionskerk om in haar eigen wijk actief te blijven. Daarnaast speelt de beperking in capaciteit van de kerkzaal van de Sionskerk t.o.v. de kerkzaal van de Jeruzalemkerk een rol.

Bevindingen CvK

De Sionskerk heeft een niet-sluitende begroting. Vanaf 2032 – het jaar waarin de predikant met emeritaat gaat – is er volgens de huidige meerjarenraming nog ruimte voor maximaal 0,3 fte predikant.

De Sionskerk zet in op het concept van de Thuiskamer als vernieuwende vorm van kerk-zijn. De AK wil de komende twee jaar gebruiken om deze ontwikkelingen te monitoren en om de financiën nauwlettend te volgen. Op dit moment is niet aan te tonen (of is niet aangetoond) dat het initiatief leidt tot een sluitende begroting. Hoe zeer we het initiatief ook waarderen en een warm hart toedragen, de uitdaging voor het cluster en voor de PGZ blijft onverminderd van kracht.

De Sionskerk kent het hoogste percentage 80-plussers binnen de PGZ. Er is, naast de sterke vergrijzing, nauwelijks aanwas van nieuwe leden en dit maakt het toekomstperspectief van de wijkgemeente kwetsbaar.

De Jeruzalemkerk is een stadsmonument met een capaciteit van 600 plaatsen. De Sionskerk heeft een capaciteit van ongeveer 450 plaatsen. Beide gebouwen zijn vergelijkbaar qua gebruiksgemak, maar de Jeruzalemkerk biedt meer ruimte voor groeiend kerkbezoek o.a. door middel van aanbouw van zalen. Dit kan in de toekomst van belang zijn, wanneer het ledenaantal van de PGZ verder daalt en er nog minder kerkgebouwen in de PGZ nodig zijn. Daarnaast is de Jeruzalemkerk in de afgelopen jaren intensief betrokken geraakt op de wijk en ook deze gemeente voelt zich hiermee verbonden.

Beoordeeld op technische staat, onderhoudsperspectief en energielasten heeft de Sionskerk voordelen ten opzichte van de Jeruzalemkerk. Het gebouw verkeert in goede staat, is efficiënt in energieverbruik en heeft lage onderhoudskosten.

De Sionskerk ligt in een woonwijk en er zijn bij verkoop goede mogelijkheden. De verwachte opbrengst bij verkoop van dit gebouw is gelijk aan of mogelijk hoger dan die van de Jeruzalemkerk.

Als uit de meerjarenraming blijkt dat er tekorten zijn, mag de Sionskerk haar wijkreserves inzetten **t.b.v. het pastoraat** (cf. besluitvorming HH) om die tekorten af te dekken.

Inkomsten uit verhuur in de wijk worden toegevoegd aan de wijkreserves en zijn geen onderdeel van de meerjarenraming van deze wijkgemeente. Wijkgebonden financiële acties worden daarbij niet meegerekend, omdat de praktijk is, dat toezeggingen veelal niet volledig gerealiseerd (kunnen) worden en slechts kortdurend resultaat hebben.

De inkomsten van de Thuiskamer behoren tot de wijkkas. Deze inkomsten zijn geen onderdeel van de opbrengst kerkbalans en zijn geen onderdeel van de meerjarenraming. Dit heeft te maken met verkregen subsidies of anderszins geldelijke bijdragen voor één of een beperkt aantal jaren. Het CvK rekent – conform de regelgeving van de PKN – met een periode van 5 jaar waarbij de financiële toezegging vastgelegd moet zijn. De onderbouwing hiervoor is dat langlopende verplichtingen gedekt moeten zijn met aantoonbaar langlopende

Algemene Kerkenraad

e-mail: scriba@pknzwolle.nl

---

inkomsten of met voldoende eigen vermogen. Op dit moment zijn er onvoldoende meerjarige contracten en/of schriftelijke toezeggingen van subsidieverstrekkers vastgelegd voor een periode van minimaal 5 jaren.

Aandachtspunt is de ontwikkeling van de omvang pastorale formatie. De kerkelijk werker is vertrokken. Deze besparing brengt de begroting meer in balans maar de situatie in de praktijk moet wel verantwoord zijn. De werkbelasting van beroepskrachten moet realistisch blijven. Om te komen tot een goede werkverdeling met inbegrip van de Thuiskamer moeten predikant en de wijkkerkenraad samen afspraken maken.

Besluit AK

De Sionskerk wordt in 2028 afgestoten, tenzij de structurele inkomsten Kerkbalans, inclusief die van de Thuiskamer, in 2028 uitmonden in een sluitende begroting (= inkomsten dekken de uitgaven) zichtbaar in de meerjarenraming 2028 t/m 2038.

In mei 2028 wordt door het CvK een meerjarenraming opgesteld, waarin de toegezegde opbrengst actie Kerkbalans van 2028, inclusief de structurele inkomsten van de Thuiskamer worden meegenomen. Als per 1 mei 2028 de meerjarenraming over tien jaar een tekort laat zien en niet sluitend is, dan wordt de Sionskerk afgestoten.

De keuze om de Sionskerk af te stoten is gebaseerd op:

- Het beperkte financiële en demografische toekomstperspectief van de wijkgemeente.
- Door de leeftijdsopbouw in de wijk wordt een snellere krimp verwacht.
- De verwachte opbrengst bij verkoop van het gebouw.
- De optie om bij verkoop afspraken te maken over het tijdelijk gebruik blijven maken van (een deel van) het gebouw bijvoorbeeld door samenwerking met een ander kerkgenootschap.
- Gezamenlijk gebruik van de Jeruzalemkerk is geen optie vanwege de wens om in de eigen wijk actief te blijven met een actief beleid op inzet van de Thuiskamer.
- De wijkgemeente mogelijk tot 2030 de Thuiskamer kan ontwikkelen en daarmee een plek in de wijk kan realiseren zodat zij aanwezig kan blijven in de wijk. Uiteraard dienen afspraken gemaakt te worden met de PGZ op welke wijze dit vorm gegeven kan worden. De AK heeft aangeboden om de wijkkerkenraad hierin te ondersteunen en te begeleiden.

3. Wijkgemeente Adventskerk - Oosterkerk

Deze wijkgemeente is ontstaan uit een samenvoeging van de Adventskerkgemeente en de Oosterkerkgemeente. Binnen de samengevoegde wijkgemeente is sprake van een niet-sluitende begroting, wat de noodzaak onderstreept om een keus te maken voor gezamenlijk gebruik van één gebouw. Voor de verdere gemeente-opbouw is door de wijkkerkenraad voorgesteld om de kerkdiensten en de gemeente-activiteiten in één gebouw te houden.

Momenteel zijn deze nog verdeeld over twee kerkgebouwen.

Algemene Kerkenraad

e-mail: scriba@pknzwolle.nl

De wijkgemeente heeft de voorkeur uitgesproken om te blijven kerken in de Oosterkerk: dit gebouw is centraal gelegen en is een monumentaal 19e-eeuws Godshuis en heeft mede daardoor meer dan alleen financiële waarde. Bij het bepalen van deze voorkeur zijn de financiële overwegingen voor de gehele PGZ niet doorslaggevend geweest.

Er is sprake van een spanningsveld tussen de voorkeur van de wijkgemeente en het financiële belang van de PGZ als geheel. De wijkkerkenraad heeft op grond van de notitie 'Huis van Leven' gepleit voor een centraal gelegen vierplek.

De AK heeft de ingebrachte argumenten gehoord en gelezen. In de petitie en een deel van de ingezonden brieven wordt gesproken over een *stadsgemeente*. Deze opvatting deelt de AK niet; conform het beleidsplan bestaat de PGZ uit meerdere wijkgemeenten met een geografische ligging verspreid over geheel Zwolle. De petitie is ondertekend door 223 gemeenteleden van de Adventskerk-Oosterkerk. Het totaal aantal leden was begin 2025: 4123.

Er zijn in totaal 80 brieven ontvangen van gemeenteleden. Elf brieven bevatten een steunbetuiging voor het voorgenomen besluit. In 69 brieven wordt de nadruk gelegd op de centrale ligging van de Oosterkerk en het feit dat de Oosterkerk een rijksmonument is dat moet worden behouden voor de PGZ. Verder wordt aandacht gevraagd voor de voorkeur die door de wijkgemeente is uitgesproken en dat door het afstoten van de Oosterkerk ten gevolge van eerdere samenvoegingen van wijkgemeenten een aantal gemeenteleden opnieuw van het kerkgebouw afscheid moeten nemen. Ook geeft een aantal leden aan dat de reisafstand te groot wordt. De geografische spreiding van kerkgebouwen over Zwolle speelt een rol bij de gemaakte keuzen. Een keuze voor de Oosterkerk betekent dat er geen PKN-kerk in Zuid meer aanwezig is. Er wonen meer gemeenteleden in Zwolle-Zuid. Door het nieuwbouwproject wat in Zwolle Zuid loopt zal deze verdeling naar verwachting nog opschuiven ten gunste van het ledenaantal in Zuid.

Bevindingen CvK

Vanuit het perspectief van het eigen vermogen PGZ, de demografische ontwikkeling binnen de wijkgemeente en realisatie van een geografische verdeling van kerkgebouwen is afstoten van de Oosterkerk de gekozen optie. De Adventskerk is geen eigendom van de PGZ, kan niet verkocht worden en heeft geen opbrengst.

Voor doordeweekse bijeenkomsten kan overwogen worden om gebruik te maken van het zalencomplex en het jeugdhonk van de Jeruzalemkerk, inclusief de zalen van het kerkelijk bureau. Hier zijn ruimtes beschikbaar wat mogelijkheden biedt voor gezamenlijk gebruik.

Er is door het CvK - op verzoek van de AK - opdracht gegeven aan bureau Stiel en Kaader om onderzoek te doen naar de optie om appartementen te bouwen in de voormalige pastorie van de Oosterkerk, inclusief het in beeld brengen van de gevolgen daarvan voor de rest van het complex.

Uitkomst van dit onderzoek laat zien dat er grote financiële verschillen zijn tussen:

- a. De netto-opbrengst bij verkoop van de pastorie met daarin appartementen gecombineerd met het blijvend gebruiken van de kerkzaal.

Een verbouwing regelen is een branchevreemde activiteit voor de PGZ, waarbij het risico bij de PGZ komt te liggen. Daarbij komt dat de technische installatie dan moet worden aangepast en er verbeterings- en verduurzamingsmaatregelen moeten worden getroffen. Ook moet blijvend voldaan worden aan de eisen die gesteld worden aan het in standhouden van dit rijksmonument, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Deze onderhoudskosten zullen de komende jaren alleen maar toenemen. Een dergelijk omvangrijk project vraagt expertise, tijd en inspanning en het CvK beoordeelt dit als een onwenselijk en onverantwoorde situatie.

- b. De netto-opbrengst door verkoop van het gehele complex van de Oosterkerk.

Besluit AK

De Oosterkerk wordt afgestoten.

De keuze om de Oosterkerk af te stoten is gebaseerd op:

- De uitkomst van het door de AK gevraagde onderzoek en het advies daarover van het CvK.
- De demografische ontwikkeling van de wijkgemeente en de geografische verdeling van vierplekken voor de PGZ over geheel Zwolle.
- De positieve impact op het eigen vermogen van de PGZ door de verkoop van de Oosterkerk.
- De beperkte financiële waarde van de Adventskerk voor de PGZ, aangezien deze wordt gehuurd. Het afstoten van de Adventskerk levert geen bijdrage aan het eigen vermogen van de PGZ.
- Het jeugdhonk op de zolder van de Oosterkerk is door de brandweer en de gemeente Zwolle afgekeurd voor gebruik in verband met de veiligheid.
- De vieringen en veel gemeente-activiteiten kunnen plaatsvinden in de Adventskerk.
- Er lopen gesprekken over de mogelijkheid voor de wijkgemeente om doordeweeks gebruik te maken van het zalencomplex (inclusief jeugdhonk) van de Jeruzalemkerk en de zaal van het kerkelijk bureau. Hierdoor kunnen bepaalde activiteiten van de wijkgemeente toch nog in het centrum plaatsvinden.
- Het huren van ruimtes geschiedt tegen een gereduceerd tarief, t.o.v. niet kerkelijke gebruikers. Afspraken met SIO zijn vastgelegd in een convenant.

De leden van de AK realiseren zich dat dit besluit afwijkt van de voorkeur van de wijkgemeente. Zij hebben kennisgenomen van de inhoud van de aangeboden petitie en de aangedragen voorstellen van gemeenteleden om te komen tot een betere financiële positie.

Algemene Kerkenraad

e-mail: scriba@pknzwolle.nl

Deze voorstellen bieden echter onvoldoende perspectief om de oplopende tekorten voor de toekomst (voor 10 jaar) te kunnen dekken. We hebben alle reacties gehoord en meegewogen, maar maken als AK een andere afweging vanuit onze PGZ brede verantwoordelijkheid.

We voelen als AK mee met de wijkkerkenraad die voor een zeer lastige opdracht staat. De AK gaat in overleg met de wijkkerkenraad over het vervolgtraject. Een optie is om zo snel mogelijk deze verandering door te voeren zodat alle energie gestoken kan worden in gemeentebouw.

Tot slot

De leden van de AK en het CvK zijn zich ervan bewust dat het afstoten van kerkgebouwen een emotionele impact heeft. De individuele leden van de AK en het CvK ervaren zelf ook de pijn van de genomen besluiten.

We kiezen ervoor om een grote stap te zetten met het afstoten van drie kerkgebouwen in 2028. Dit verlaagt de kosten en versterkt de financiële basis voor onze wijkgemeenten voor de komende decennia. Door dit nu te doen, kunnen we komende jaren meer aandacht, tijd en energie steken in onze missionaire, pastorale en diaconale opdracht. Het zal een periode zijn van aanpassen. Tegelijk geeft een 'nieuwe koers' ook kansen en nieuwe mogelijkheden. We geloven dat dit besluit voor nu het juiste besluit is dat zich richt op een levende gemeenschap van geloof, hoop en liefde in Zwolle.

We vertrouwen erop dat God zelf Zijn kerk zal bewaren en Zijn gemeente nabij zal zijn.

Voorzitter

Eduard Metselaar

Scriba

Anneke van der Meulen